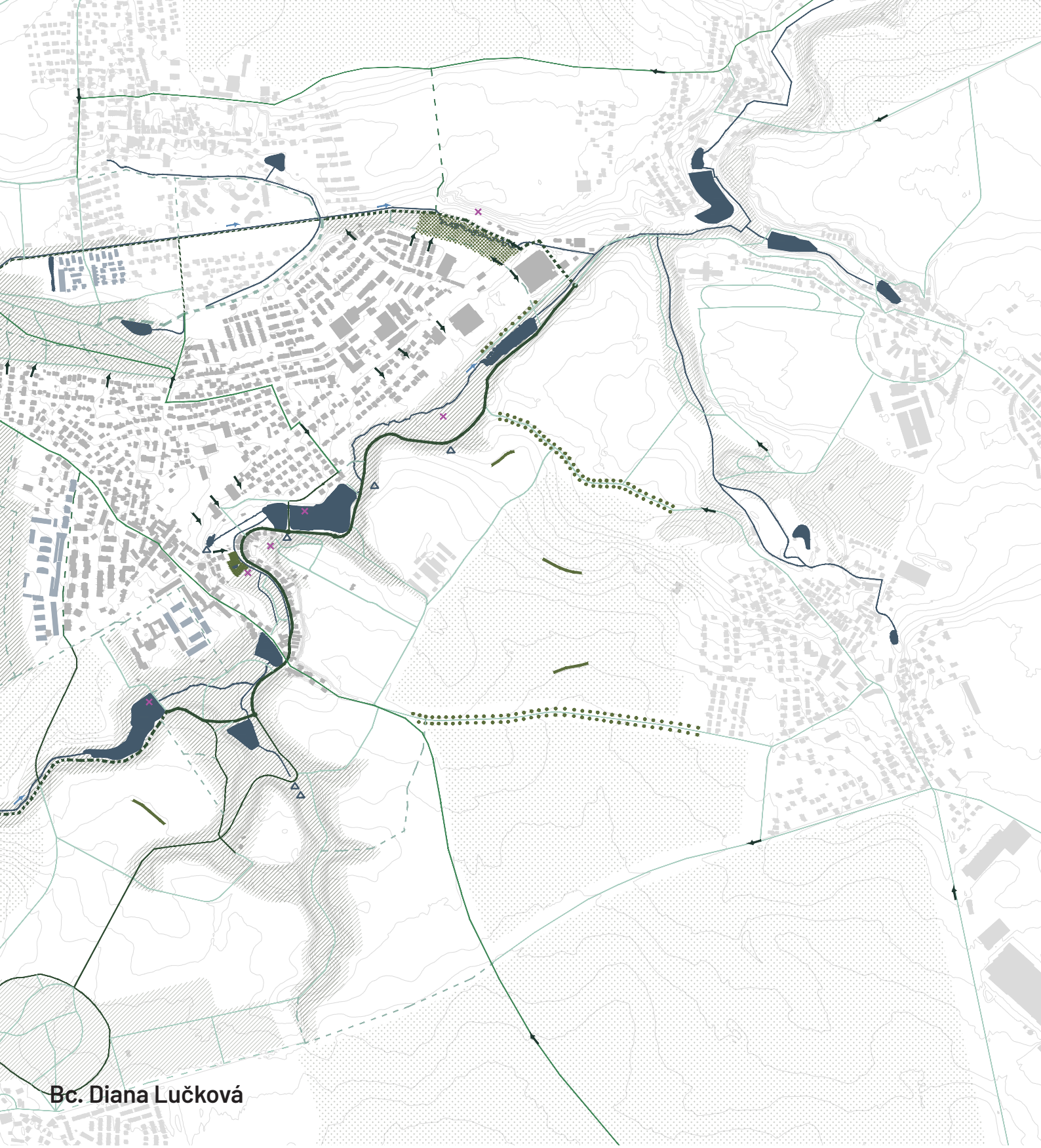

Bc. Diana Lučková

krajina Vinoře

atelier Sitta - Chmelová
FA ČVUT v Praze
zimní semestr 2020

Bc. Diana Lučková

Na Fakulte architektury ČVUT v Praze navštěvuji 5. ročník oboru Architektura a urbanismus. Pocházím z malé vesnice východního Slovenska. Pro studium architektury jsem se rozhodla, když jsem si uvědomila, že práce má člověka bavit, má být kreativní a živá.
Ateliérové téma po tento semestr, které jsem si zvolila je Vinoř - vnější krajina, která mně upoutala hned po její první návštěvě. Vinoř je okrajová městská část hlavního města Prahy. Bohatství, které má, je zřetelné již z jejího měřítka, proto mě zkoumání a zisťování nových informací dovedlo ke konečnému projektu, které si území a její krajina žádá.
Cílem je jak analýza cestní sítě a návrh prostupnosti krajiny včetně zhodnocení historických souvislostí, také i menší zásahy, které by posílili místni význam krajinotvorných prvků, zlepšili jejich současný stav a podporili tak vazby člověka k místu. Ve své části řeším vodní krajinu a jeji prostupnost intravilánem.

Téma řeším jako ateliér volné zadání - ATVZ, pak jsou některé objekty spracovávané v ateliéru realizačním - ATRN.

O mně

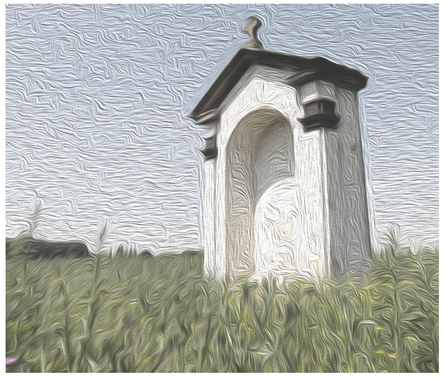
Úvod

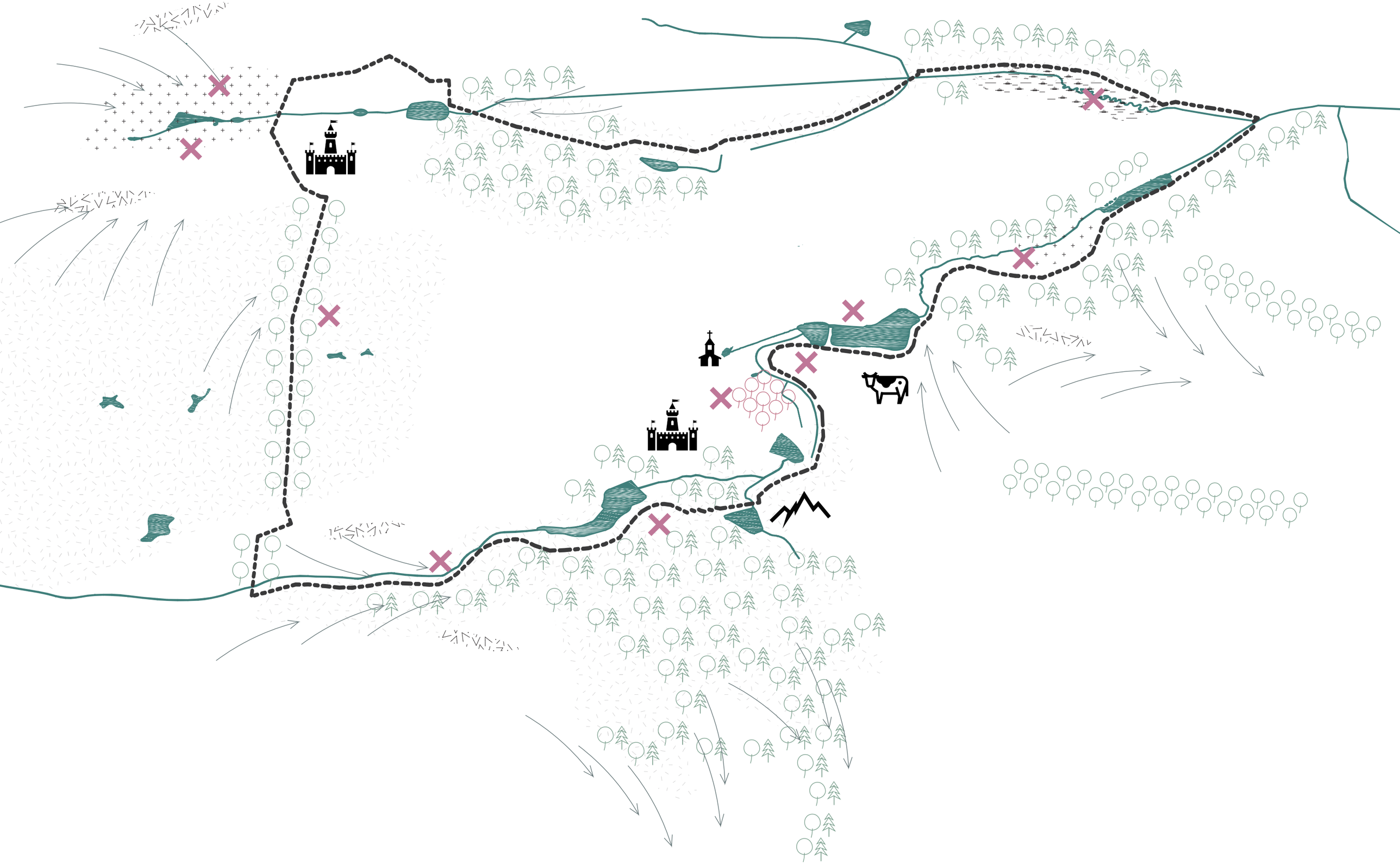
Vinoř je od roku 1974 připojena k Praze. Rozkládá se na severovýchodním okraji Prahy v členitém terénu při Vinořském potoce. Morfologicky je ovlivněno pískovcovými útvary na jihovýchodní straně, která je urbanisticky nedotčená. Má charakter klidného venkovského sídla v zemědělské krajině s kvalitním přírodním zázemím Vinořské obory a Ctěnického háje. Charakterem zástavby je Vinoř příměstskou obcí s původní vesnickou zástavbou historického jádra, rozsáhlou zástavbou rodinných domů a předměstských vilek a kvalitním krajinným přírodním rámcem tvořeným Vinořskou oborou a Ctěnickým hájem. Součastí obce je i menší osada Ctěnice s barokním Ctěnickým zámkem a místním zahradnictvím. Okolí Vinoře a krajina je hodně pestrá a bohatá na vodní prvky a plochy. Je jednou z městských částí s nejvyšším počtem vodních ploch - rybníků v Praze.

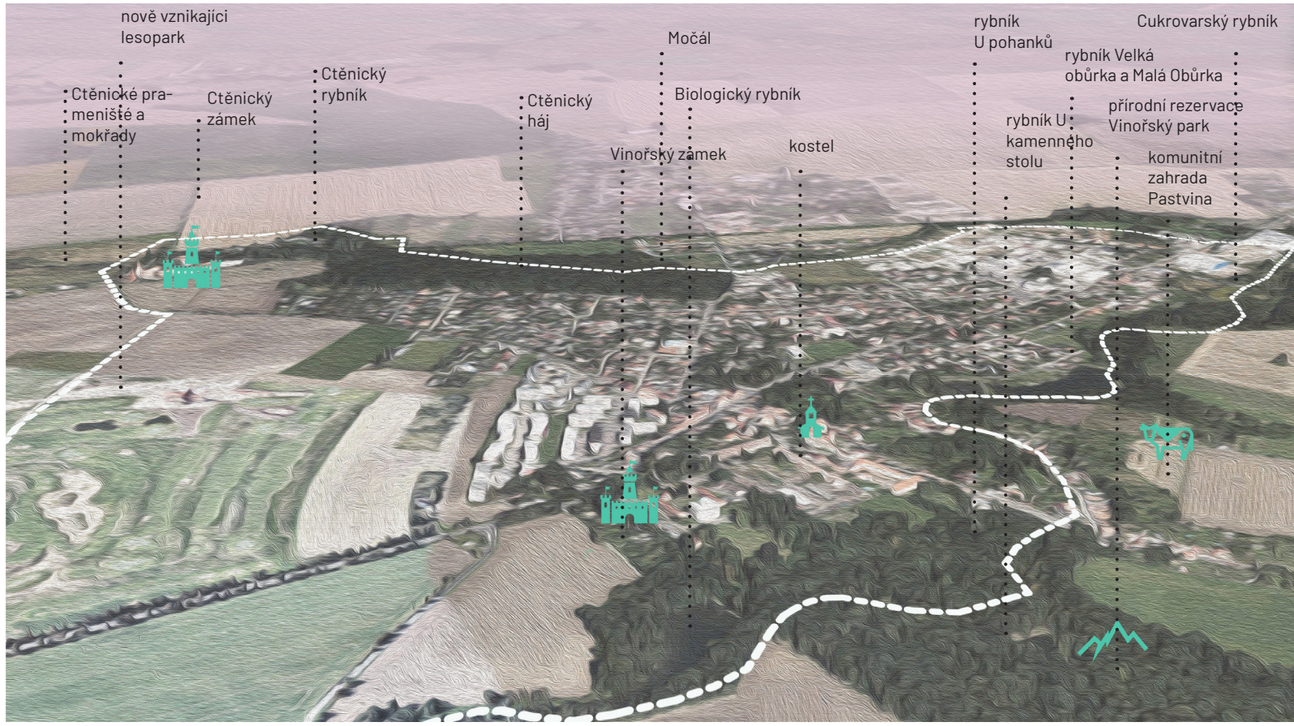

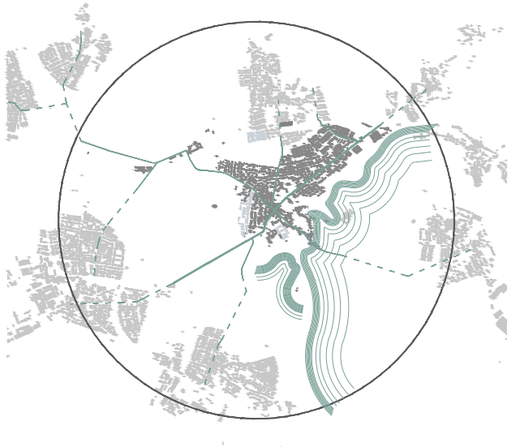

Koncept

Vinořská promenáda - cesta, která přiblíží bohatství Vinoře, skrz drobné krajinné intervence a iniciační stavby. Voda, vegetace, prostupnost a body zájmu jsou štyři základní stavební kameny celé Vinořské promenády, které svým umístněním utváří kolem Vinoře zelenou enklávu. Čtyři vrstvy, které na sebe navazují vytvárajú komplexní systém funkční krajiny. Hlavní myšlenkou návrhu je podpořit místní bohatství a krajinu, o kterú je nutné pečovat a zaobcházet s ní jako s darem. Promenáda vede návštěvníka podél vodních toků a ploch, které jsou doplňovány malými objekty. Cílem těchto zásahů je vytvoření vazby člověka k danému místu. Hlavní okruh je doplňován menšími sekundárnimi okruhy - pěší a cyklo trasy. Návrhová vegetace je pak v podobě alejí, sadu, pobytové louky ale i stromořadí.

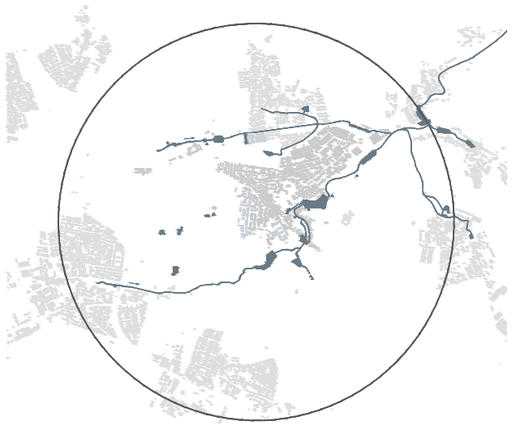

ANOTACE

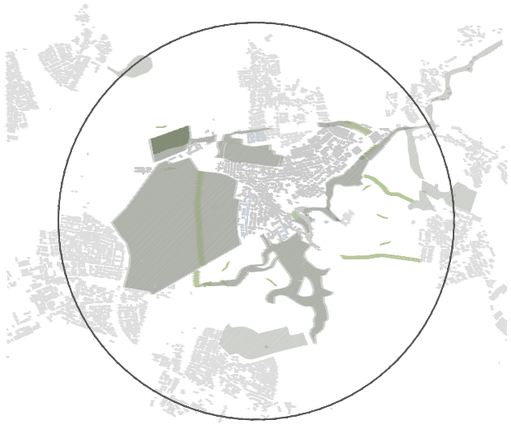
ŠIRŠÍ VZTAHY

Vinoř se nachází na severovýchodním okraji hranice hl. m. Prahy. Jedná se o část s největším počtem vodních ploch - potoků, rybníků a močálů, které uzavírají celou krajinu Vinoře. Vytváří prstenec. Vinoř je obklopené ze severu vesnicema Čakovice, Podolanka, Přezletice a Jenštejn, jihovýchodně Radonice a Satalice, jihozápadně pak Kbely a Prosek. Z hlediska morfologie je území z JV strany urbanisticky nedotčeno, uzavírají ho masívni pískovcové skalní masívy.

VODNÍ SYSTÉM

Tepny a cévy pro krajinu. Dva potoky, 7 rybníků, dva močály a 7 studánek. Vodní sytém ve Vinoři považují za největší hodnotu v místě, kterou je potřeba chránit a pečovat o ni. Její úlohou je zadržovat vodu v místě a ochlazovat ovzduší, právě proto je nutné k ní přistupovat s důstojnosti a zacházet s ní jako s darem. Revitalizace Vinořského a spřístupnění Ctěnického potoka prospěje k prostupnosti krajiny a malé intervence v okolí vodních ploch tak podpoří danou identitu místa a poukáží na místní bohatství.

VEGETACE

Přírodní charakter Vinoře je utvářen i množstvím ploch zeleně a bohatstvím fauny a flóry. V místě se nachází přírodní rezervace Vinořský park , biocentrum Ctěnický háj, Velká a Malá Obůrka. V rámci návrhu doplňuji hrušňovou a třešňovou alej, jablečný sad V podskalí, remízky, které následují odtokové poměry podél vrstevnic. Celková koncepce pak vytváří soudržný systém krajiny a vytváří tak jakýsi prstenec.

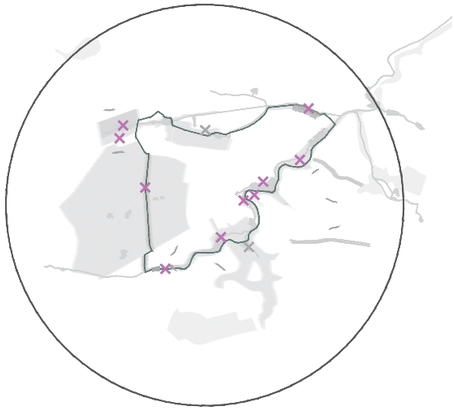
PROSTUPNOST

Cesty jsou kostrou celé krajiny Vinoře. Vodní systém je pak vodítkem. Hlavním cílem je doplnění stávajících cest pěších i cyklistických k vytvoření celistvých a soudržních okruhů skrz krajinu. Hlavním okruhem je Vinořská promenáda, která hrdě následuje vodní prvky a plochy. Na ní pak nadvazují vedlejší pěší a cyklo trasy, které poskytují uživateli rozsáhlejší výběr a dovedu ho na dané místo - bod zájmu.

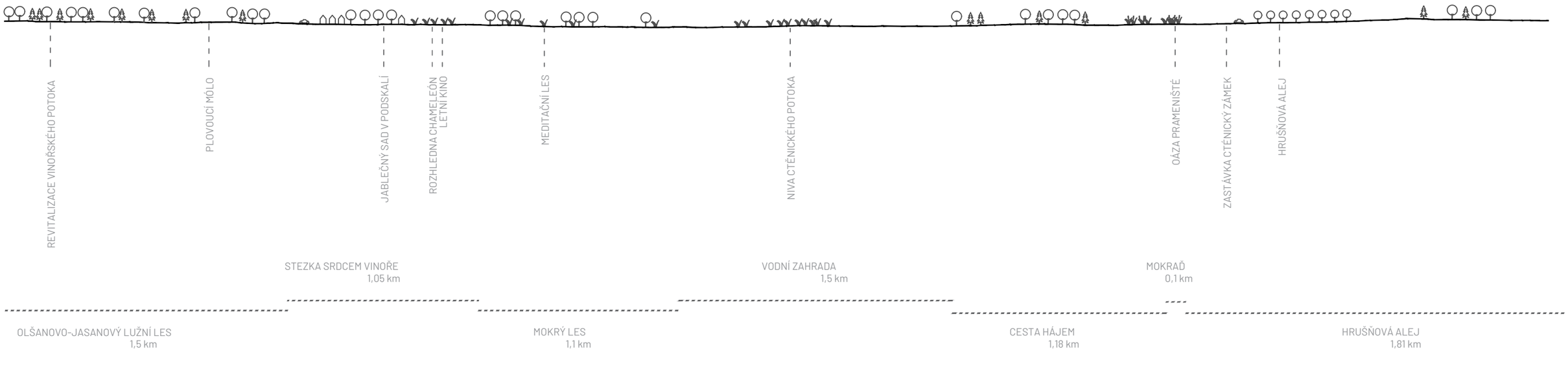

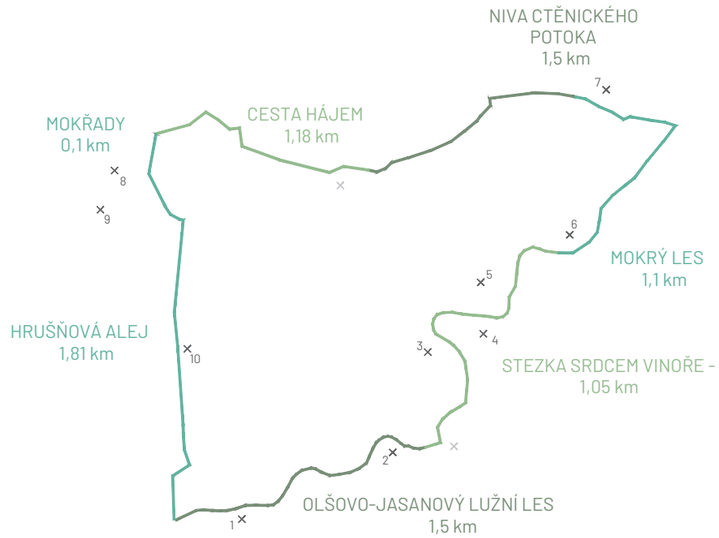
BODY ZÁJMU

Řetezec Vinořské promenády. Zájmové uzly. Vinořská promenáda v sobě zahrnuje množství iniciačních staveb, které mají podnecovat a podpořit vazbu lidí s daným místem. Cílem je vytvoření půvabních míst, které poukáží na bohatství krajiny a přiblížení člověka k bohatému vodnímu systému Vinoře, oivení prostor vodních ploch i prostupnost k vodním tokům.

SCHÉMATA

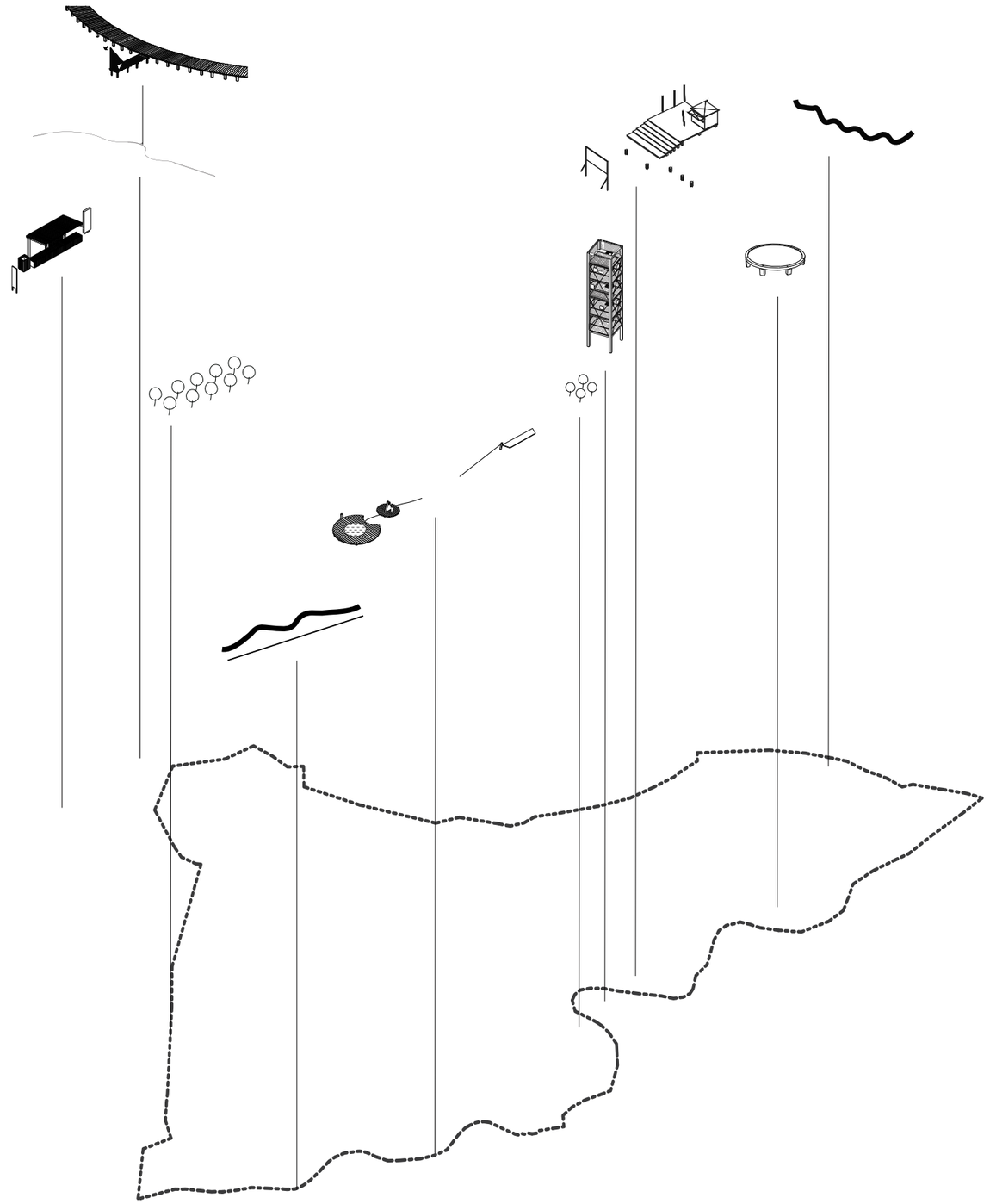

Celková délka úseku 8,24 km
Celkový počet intervencí 12

1. Revitalizace Vinořského potoka
2. Plovoucí molo
x Plovoucí strovy a sochy (Kateřina Krchňáková)
3. Jablečný sad V podskalí
4. Rozhledna Chameleón
5. Letní kino a půjčovna lodiček
6. Meditační les
7. Niva Ctěnického potoka
x Ctěnický háj (Michaela Kverková)
8. Oáza prameniště a ptačí pozorovatelna
9. Zastávka Ctěnický zámek
10. Hrušňová alej

SCHÉMA VINOŘSKÉ PROMENÁDY

Návrh

ZLATÝ KOPEC
251 m.n.m.

ZABITÝ KOPEC
264 m.n.m.

ČAKOVICE

MIŠKOVICE

PŘEZLETICE

PODOLANKA

JENŠTEJN

PRAMENIŠTĚ CTĚNICKÉHO POTOKA

CTĚNICKÝ POTOK

CTĚNICKÝ HÁJ

LESOPARK

PASTVINA

RADONICE

LETŇANY

KBELY

VINOŘSKÝ POTOK

VINOŘSKÝ PARK

SATALICKÁ BAŽANTICE

SATALICE

HORNÍ POČERNICE

01
02
03
04
05
06
07
08
09

vodní toky a plochy
studánky
směr vodního toku
plochy zeleně_stav
zemědělství
strom_návrh
remízky_návrh
objekty_stav
objekty_studie

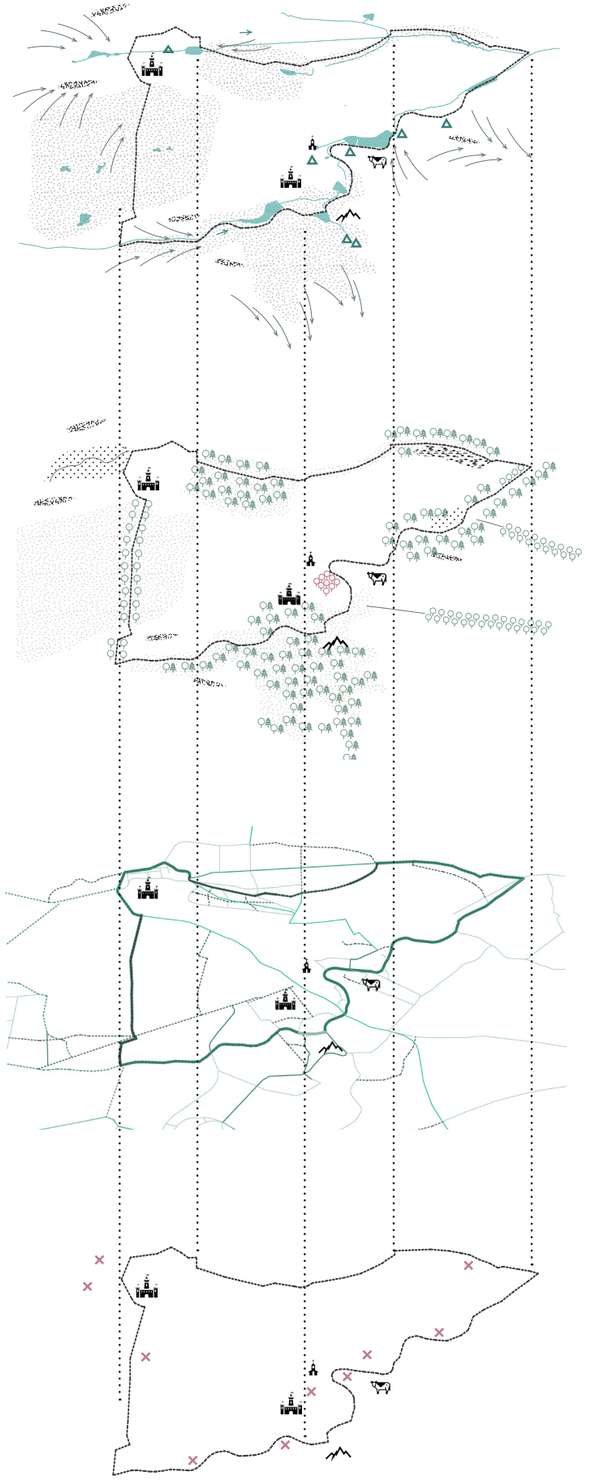
cesty pěší + cyklo
cesty pěší_stav
cesty pěší_návrh
cesty cyklo_stav
cesty cyklo_návrh
Vinořská promenáda
body zájmu
prostupnost

SITUACE M 1:16 000

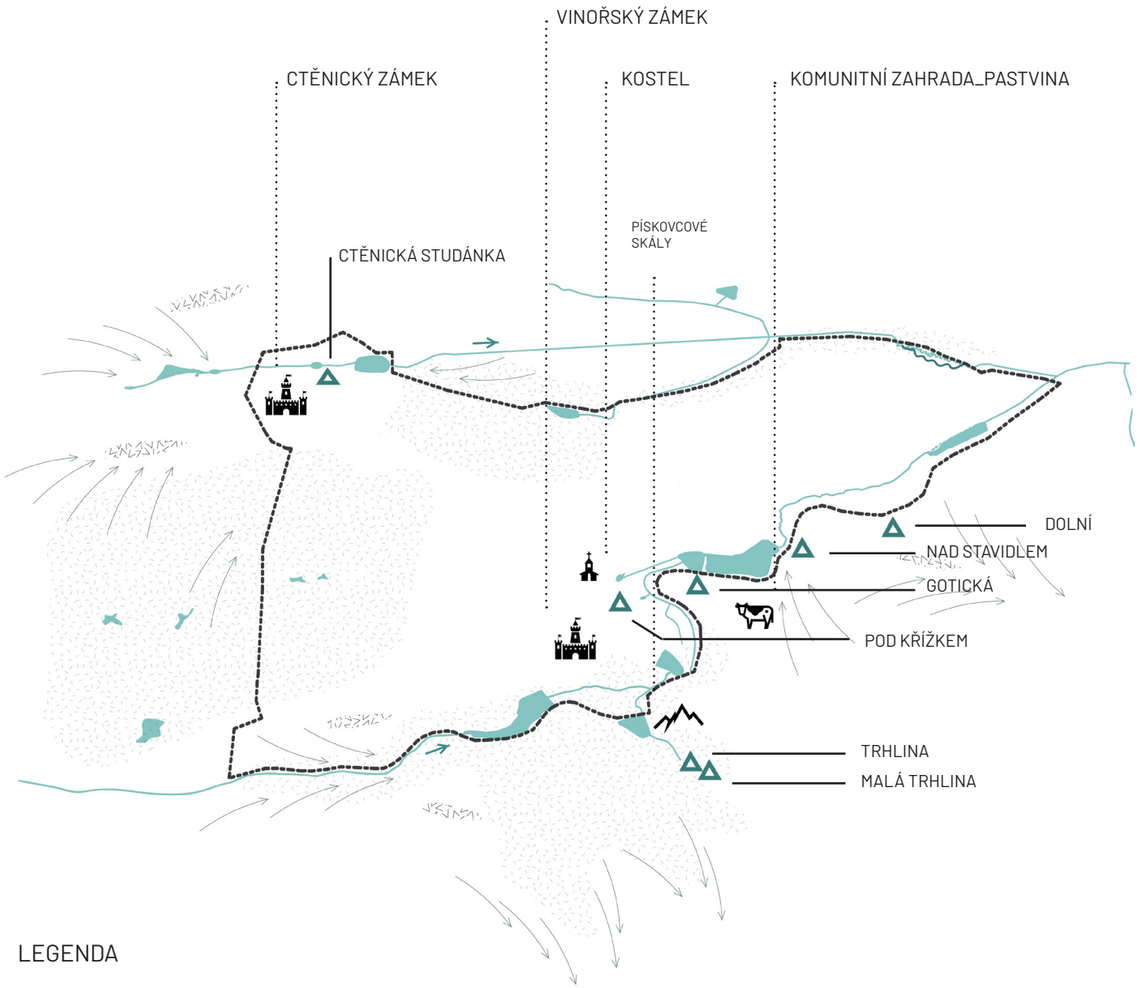
0 100 300 600

KOSTRA NÁVRHU

- VODNÍ SYSTÉM
- VEGETACE
- PROSTUPNOST
- BODY ZÁJMU

VRSTVY

LEGENDA

- studánka
- směr vodního toku
- návrhová niva potoka
- vodní plocha
- vodní tok
- remízky
- směr odtoku povrchových srážkových vod

vrstva_VODNÍ SYSTÉM

VODA V KRAJINĚ

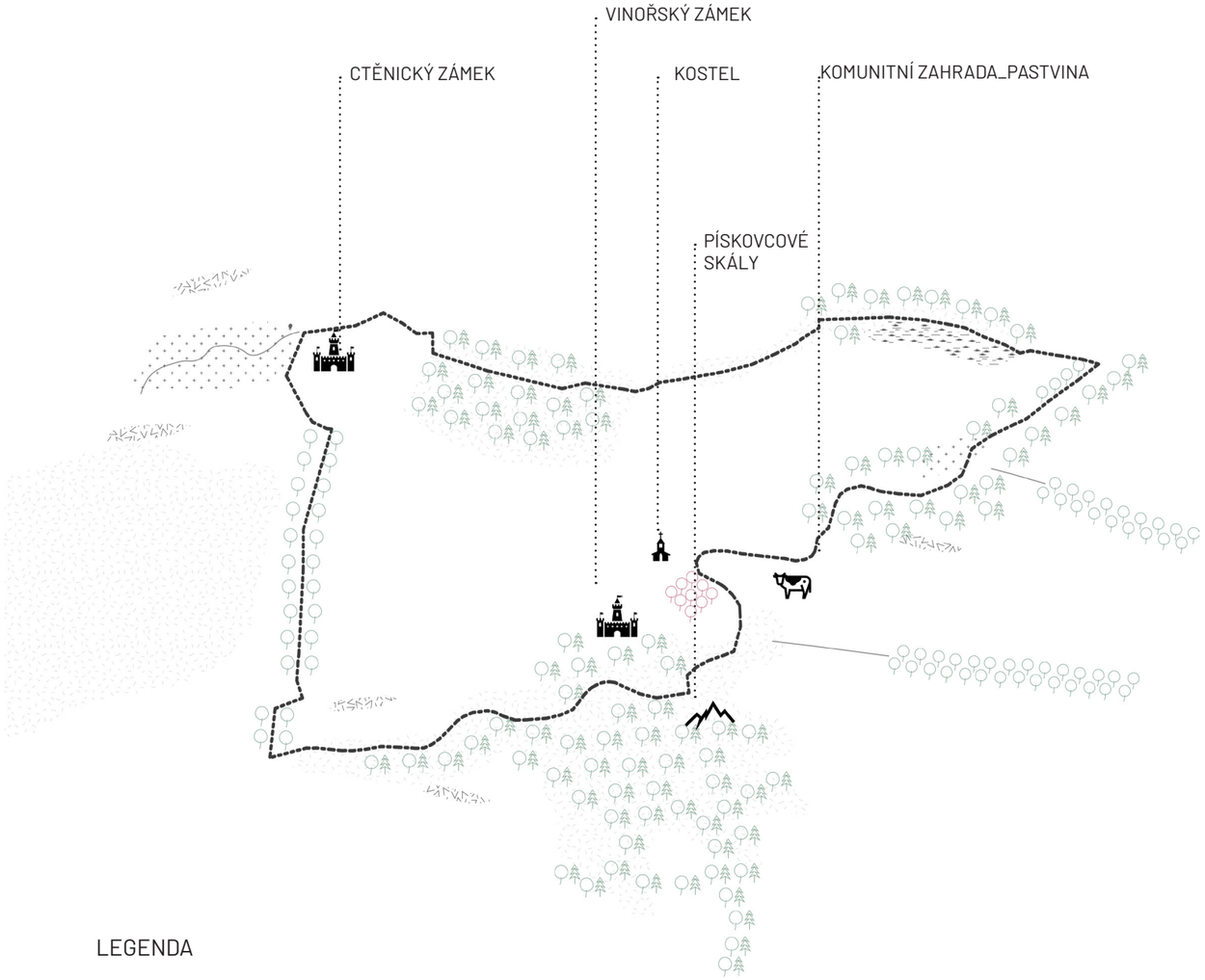
Tepny a cévy pro krajinu. Ve Vinoři se nachází 2 potoky, 7 rybníků, 2 močály a 7 studánek.

Vinořský a Ctěnický potok ohraničují území ze severní a jižní strany, vzlévají se pak v severovýchodním cípu městské části. Vodní sytém ve Vinoři považují za největší hodnotu v místě, kterou je potřeba chránit a pečovat o ni. Jejich současné, místama napřímené, koryto a neprostupné území brání k jejímu využití.

Ve svém návrhu zlepšují spřístupnění Vinořského potoka návrhem stezky podél jeho koryta, která vede až k Vinořskému parku.
Rameno Ctěnického potoka je z velké části napřímené a nachází se v obytné části, kde nemá možnost se otevřít. Rozmeandrování koryta Ctěnického potoka na volné louce, tak poskytuje novou pobytovou zónu s kvetoucí loukou. Revitalizace Vinořského a spřístupnění Ctěnického potoka prospějí k prostupnosti krajiny a malé intervence v okolí vodních ploch tak podpoří danou identitu místa a poukáží na místní bohatství.

Dále se zde nachází 7 studánek, které jsou v žalostném stavu. Všechny, kromě studánky Gotické, nacházející se v okolí Malé Obůrky jsou v dnešní době zavodněné. Studánky byly a vždy jsou zdrojem vody a proto je nutné navrátit jim jejich důstojnost, prostřednictvím zastřešení a menších úprav.

V místech odtoku povrchové srážkové vody a podél vrstevnic navrhuji remízky, které se stanou novým útočištěm pro divou zvěř. Jsou určeny k samovolnému zarůstaní náletovými druhy.

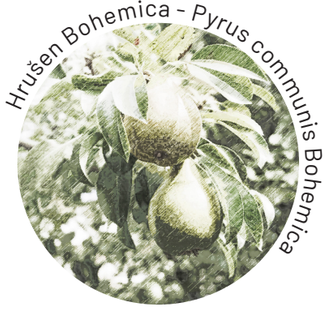

LEGENDA

- lesy
- alej (hrušňová, třešňová)
- ovocný sad (jablečný)
- pobytová kvetoucí louka
- stávající mokřady
- remízky

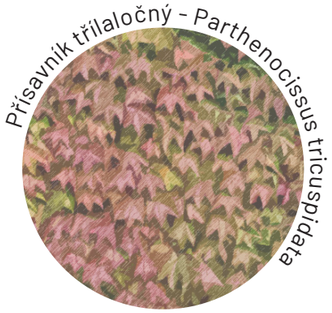
vrstva_VEGETACE

NÁVRHOVÁ VEGETACE

V současné době se kolem Vinoře nachází zelený prstenec, místo je bohaté na vegetaci a různe parky či lesoparky. Vinoří prochá-zi i biokoridor, který je v některých úsecích nefunkční, proto je potřeba o jeho doplnění. Charakteristickými pro Vinoř jsou i aleje. Návrh nových alejí tak historicky naváže na sázení ovocných stromů v okolí. Menší inter-vence v podobě stromořadí, sadu či remízků zlepší stávajíci stav vegetace v krajině.

_ovocné aleje
hrušňová alej - lemování hlavní tepny skrz nově vznikajíci lesopark (golf resort), vazba a napo-jení na vysázenú alej u Ctěnického prameniště

třešňové aleje - cesta do Radonic, podpora vysazování ovocných stromů

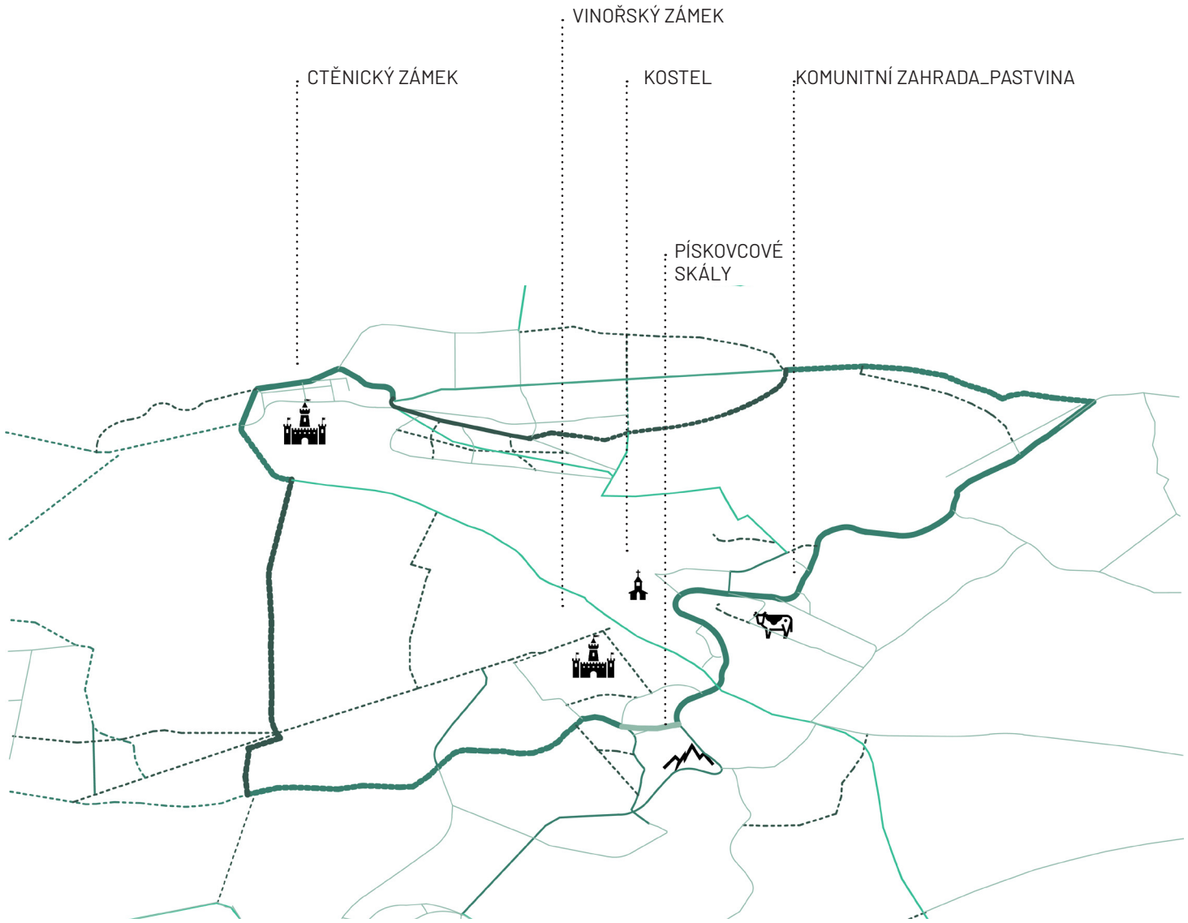
_ovocný sad
jablečný sad v ulici V Podskalí - místo v těsné blízkosti kostela, po mši si zajít na mušt, nebo jako zastávka vášnivého turistu

_stromořadí
levý břeh Cukrovarského rybníku, bariéra k průmyslové oblasti
habr obecný

_remízky
návrh dle odtoku povrchových zrážkových vod
hloh obecný, trnka, bez černý, kalina a brslen
útočiště pro zvěr

_pobytová kvetoucí louka
směs lúčnich květin a tráv u nově vznikajíci nivy Ctěnického potoka - nová rekreační a oddychová zóna, menadr potoka

_popínavka
Přísavník trílaločný - sfarbení dle ročního období

LEGENDA

- promenáda_hlavní okruh_cyklo + pěší
- promenáda_hlavní okruh_pěší
- sekundárni okruhy_cyklo + pěší_stav
- sekundárni okruhy_cyklo_stav
- sekundární okruhy_cyklo_návrh
- sekundární okruhy_pěší_stav
- sekundární okruhy_pěší_návrh

vrstva_PROSTUPNOST

M1:150

PĚŠINY

_občasný pohyb
polní cesty
_nadivoko vyšlapané
_šířka 1 - 1,5 m
_dle potřeby, v léte
sečené louky
_zachování
přírodního charakteru

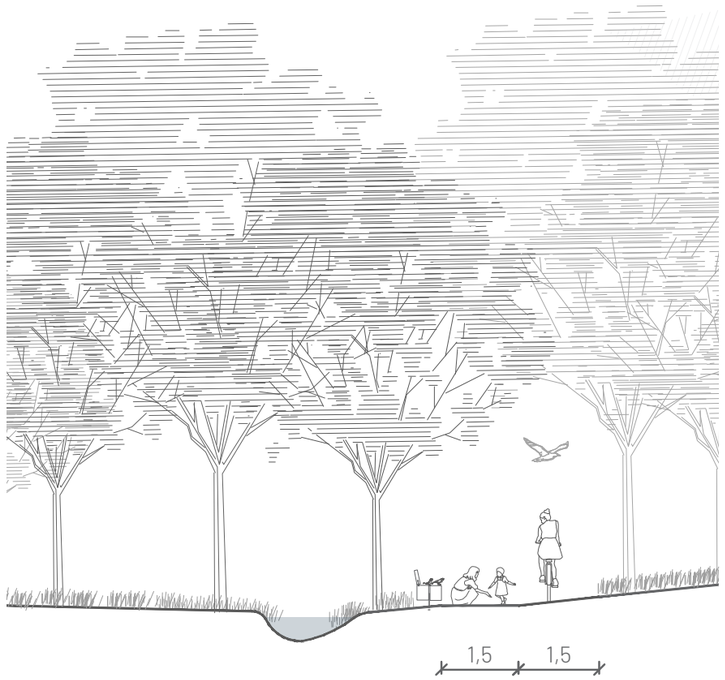
M1:150

ŠTĚRKOTRÁVNIK

_zpevnění pěšiny
_zachování přírodního
charakteru
_ pěší
_šířka 1 - 2 m

PROFILY CEST

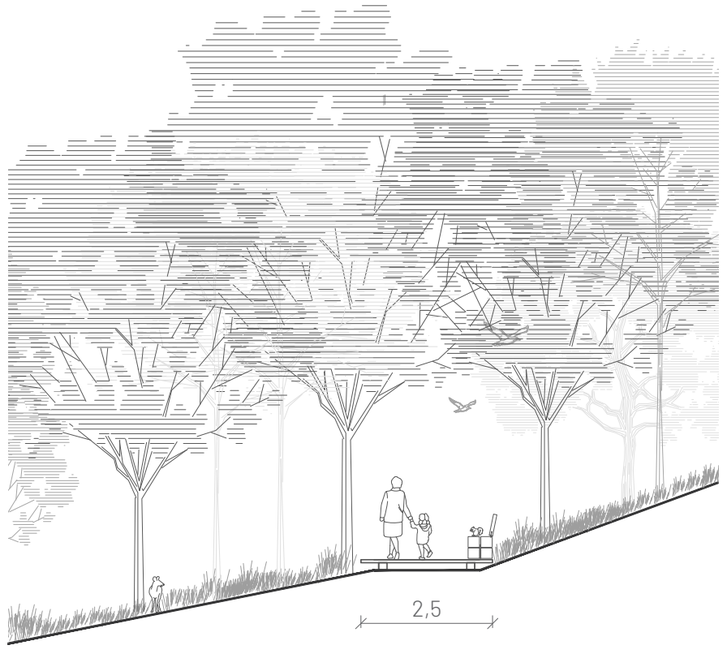

M1:150

MLÁTOVÉ CESTY

_barva pískovce, charakter pískovcových skal
_sekundární pěší okruhy
_doplňkové
_šířka 1,5 - 2 m
_přírodní charakter doplnění mobiliářem a informačními panelmi

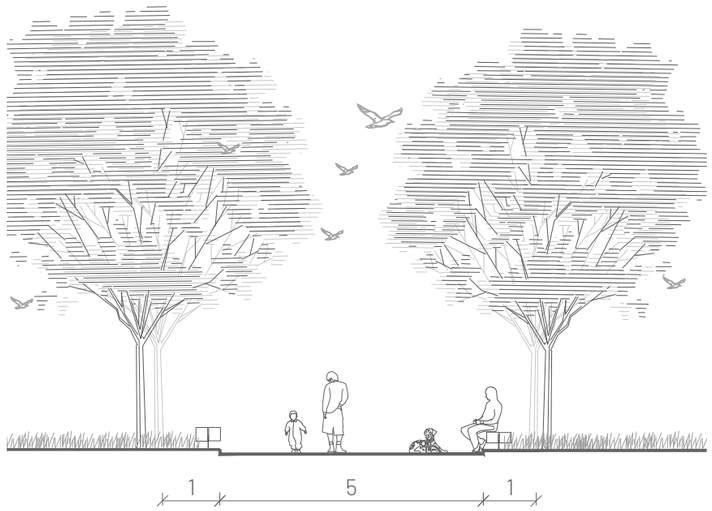

M1:150

FOŠNOVÝ CHODNÍK

_dubové prkna_fošny
_šířka 2,5 m
-nepoškozuje stávajíci vegetační porost
_u mokřadů
_u stístnených podmínek
_doplněno mobiliářem
_případně zaopatřeno dřevěným zábradlím a kolejničkami

M1:150

POLYPAVEMENT

_hlavní okruh
_často využívané
_část Vinořské promenády
_pro pěší i cyklo
- šířka 2,5 - 5 m
_doplněno mobiliářem

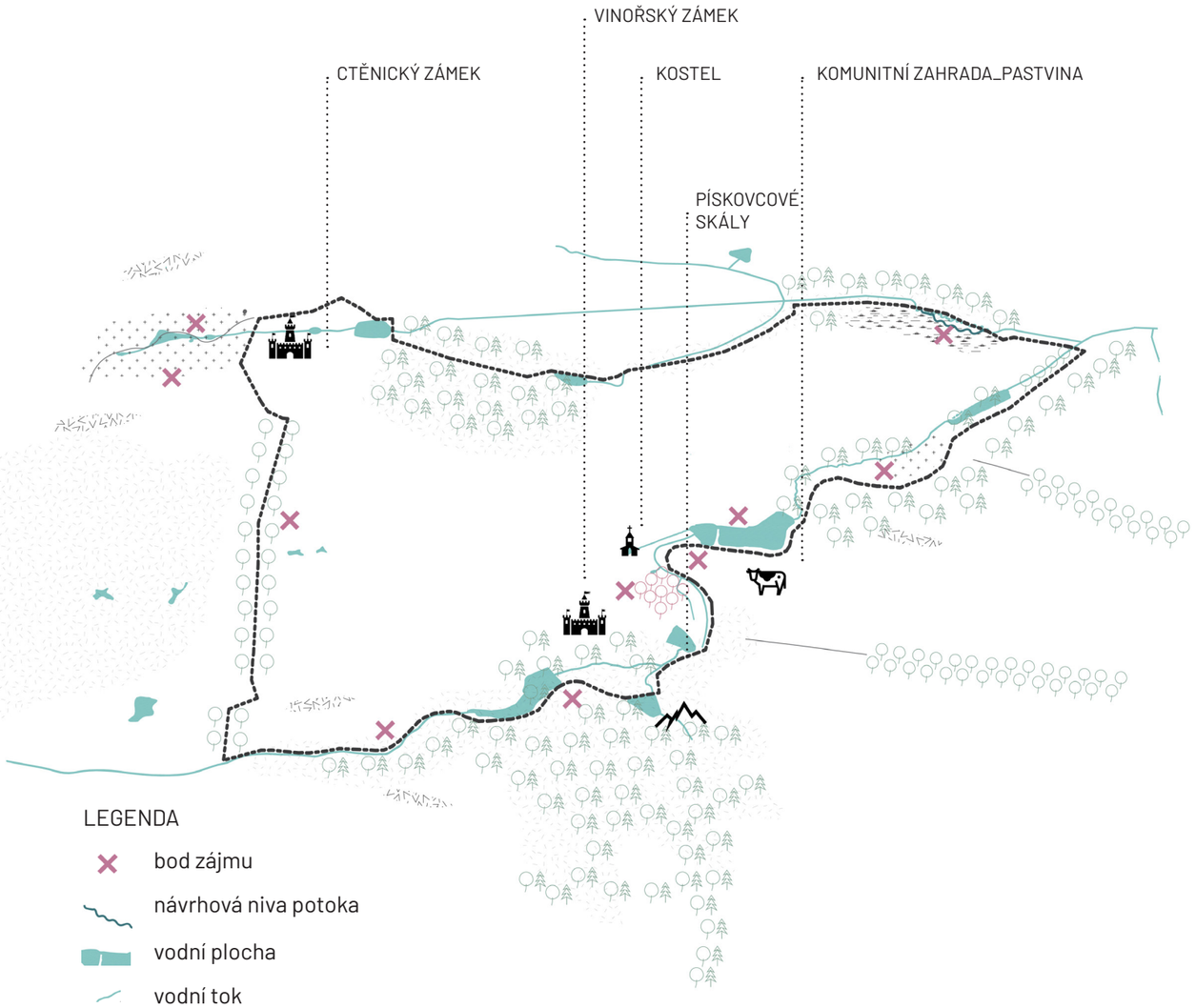
M1:150

IN-LINE DRÁHA

_sportovní trasa kolem Ctěnického potoka
_recyklovaný probarvený asfalt
_šířka 3 m

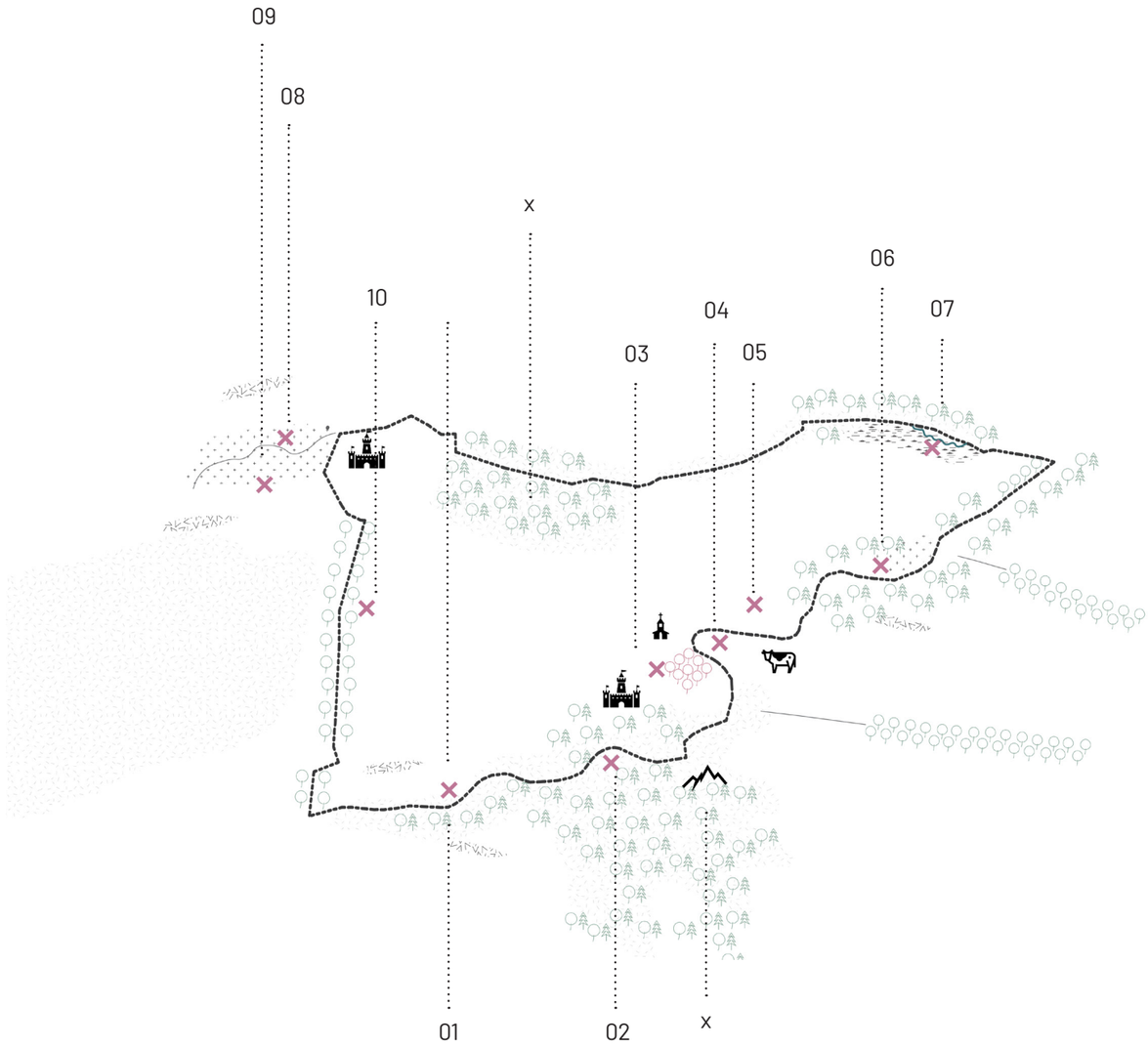
PROFILY CEST

LEGENDA

- bod zájmu
- návrhová niva potoka
- vodní plocha
- vodní tok
- lesy
- alej (hrušňová, třešňová)
- ovocný sad (jablečný)
- pobytová kvetoucí louka
- stávající mokřady
- remízky

vrstva_BODY ZÁJMU

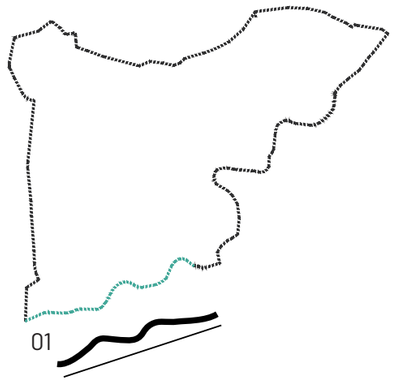
01. Revitalizace Vinořského potoka
02. Plovoucí molo
x Plovoucí strovy a sochy (Kateřina Krchňáková)
03. Jablečný sad V podskalí
04. Rozhledna Chameleón
05. Letní kino a půjčovna lodiček
06. Meditační les
07. Niva Ctěnického potoka
x Ctěnický háj (Michaela Kverková)
08. Oáza prameniště a ptačí pozorovatelna
09. Zastávka Ctěnický zámek
10. Hrušňová alej

MATERIÁLY OBJEKTŮ

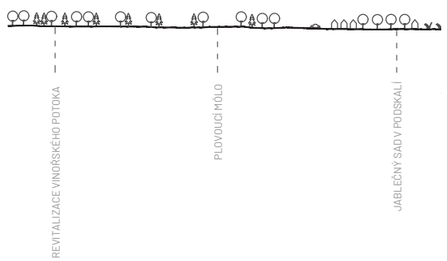
REVITALIZACE VINOŘSKÉHO POTOKA 01

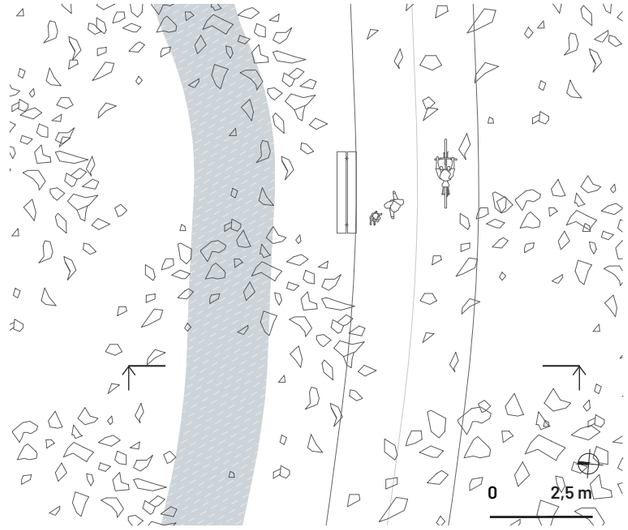
Koryto Vinořského potoka je v některých úsecích v žalostném stavu. Zanedbanost a neprostupnost území brání k dalšímu vývoji. Nová stezka je určena pro pěší i cyklisté a je vedená podél koryta. Propojuje Kbely s Vinořským parkem a vytváří enklávu v krajině. Povrch cesty je mlátový - barva pískovce, která podtrhuje místní charakter přírodní rezervace. Doplněná je i mobiliářem z neopracovaných masívních hranolů dubového dřeva.

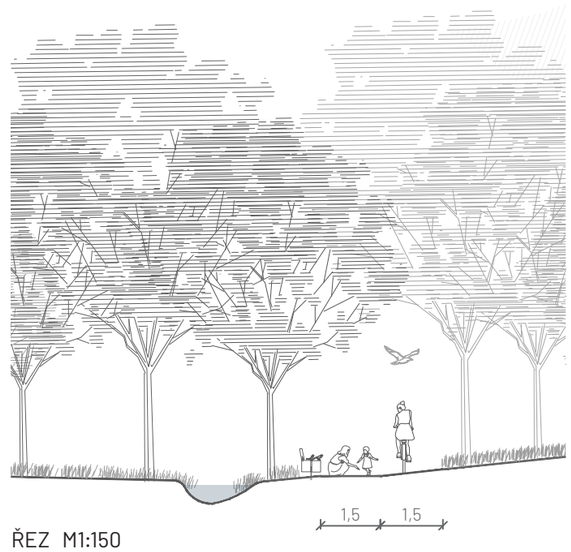

mlát (barva pískovce)

SITUACE M1:150

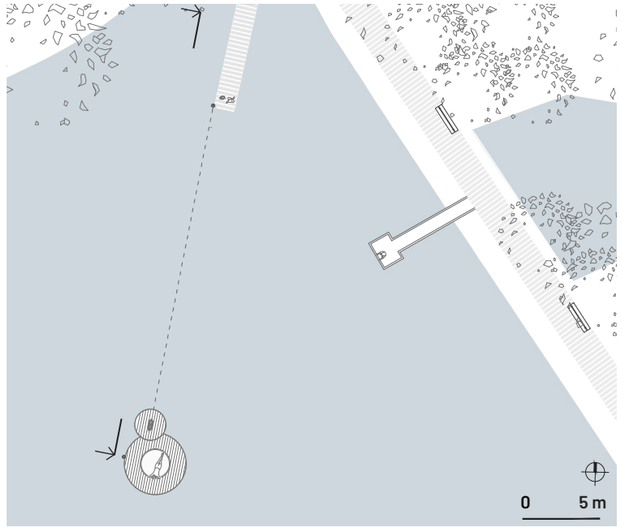
ŘEZ M1:150

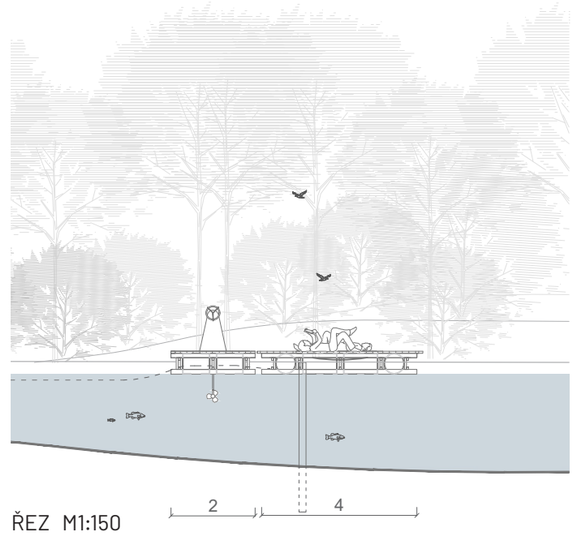
PLOVOUCÍ MOLO

02

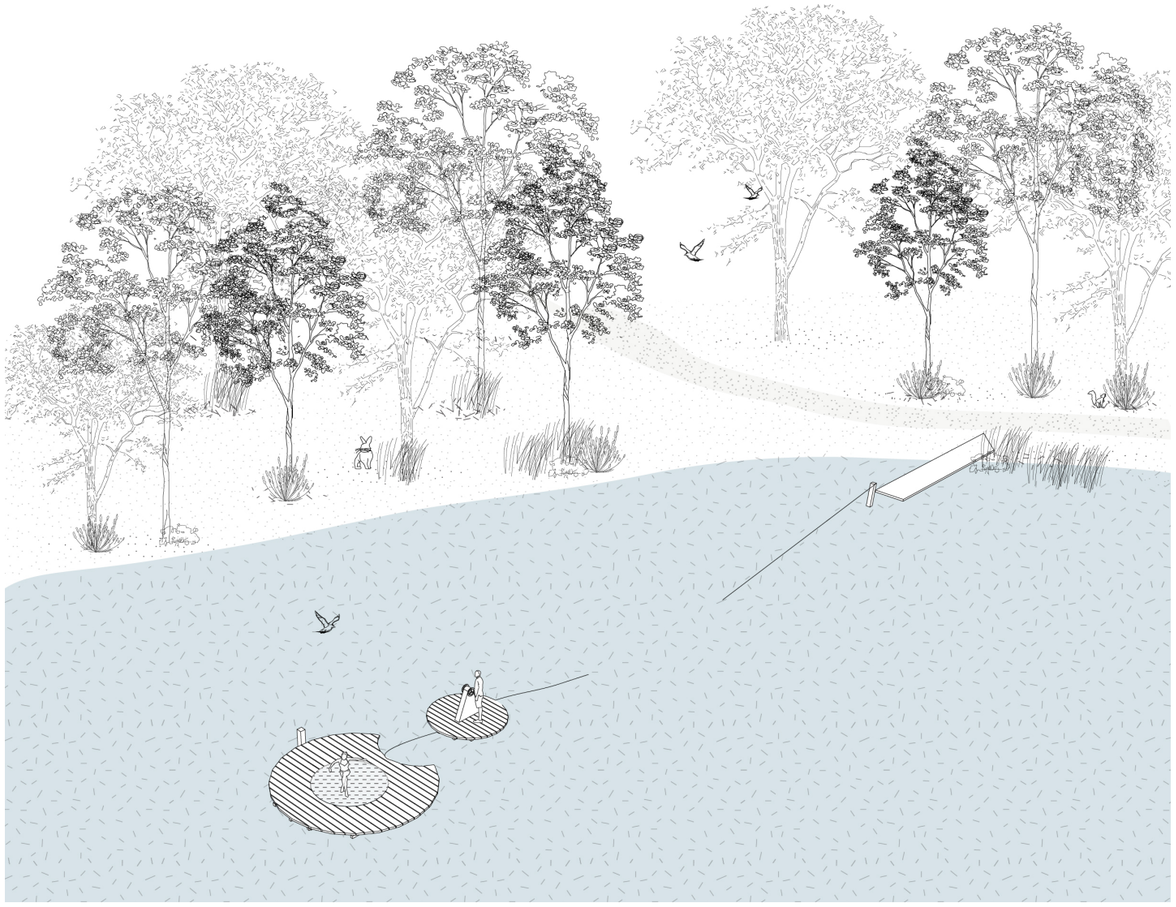
Biologický rybník - nudlička. Rybník, nacházející se v cípu Vinořského parku, je po stranách obklopen prudkými svahy, které brání a omezují přístup k vodní hladině. Plovoucí mólo poskytuje člověku bližší kontakt s vodní hladinou. Je hnízdem, skýřší uprostřed rybníka. Zhotoven je z dubových fošen a ocelových plováku. Móla navzájem fungují na principu přemostění. Menší mólo, o průměru 2 m, se pohybuje prostředníctvím lodního šroubu s ručním ovládaním - kolesem. Pevné mólo, průměru 4 m, je ukotveno pilotami na dno rybníka.

SITUACE M1:300

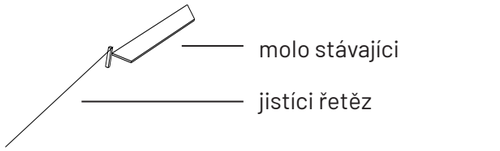

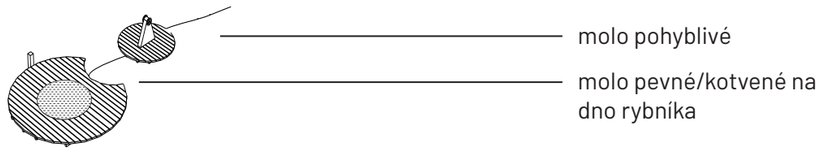
ŘEZ M1:150

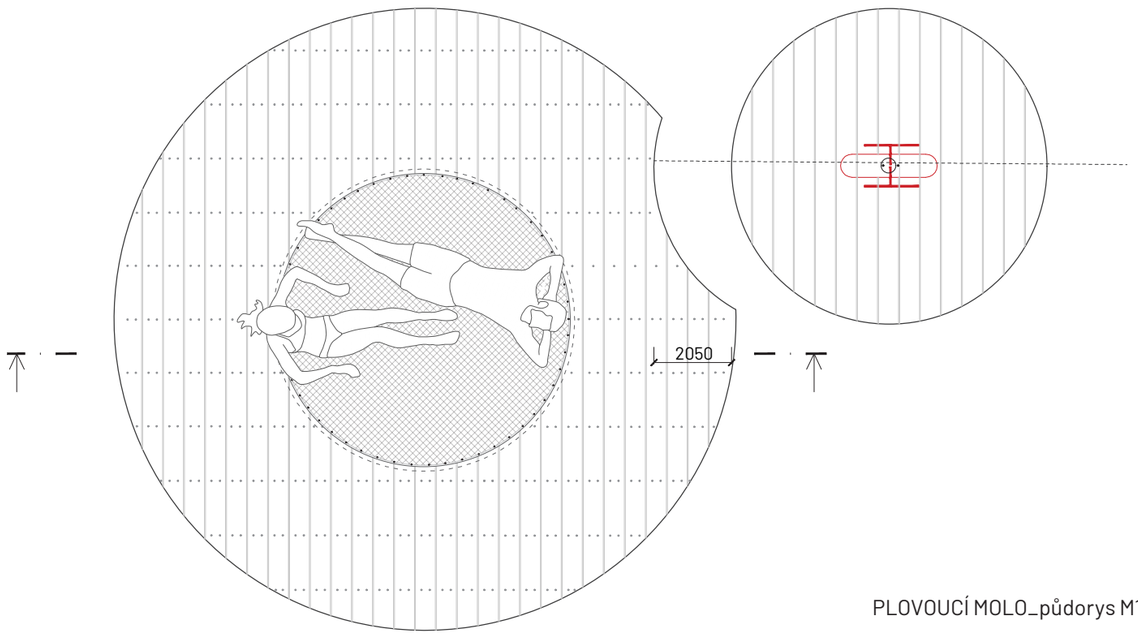

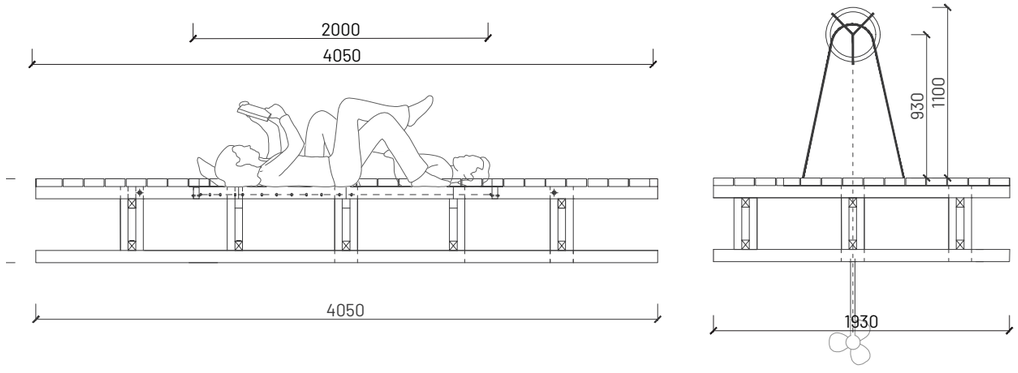

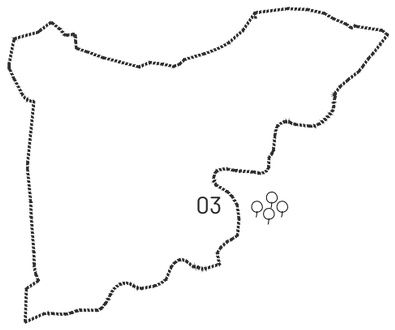
PLOVOUCÍ MOLO_půdorys M1:40

PLOVOUCÍ MOLO_řezy M1:40

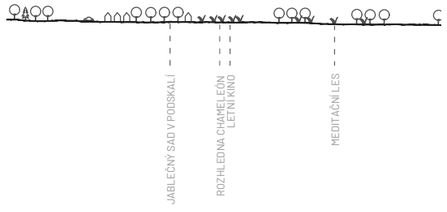
JABLEČNÝ SAD V PODSKALÍ 03

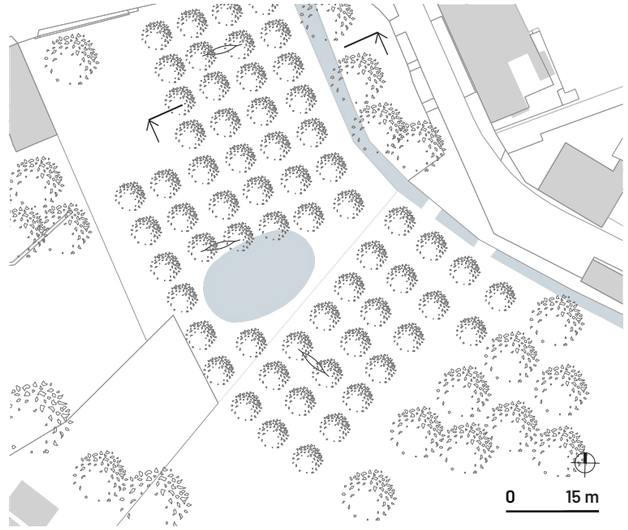
Močál. Kostel. Malé domky a volná plocha. Jablečný sad v ulici V Podskalí se rozpřestíra v těsné blízkosti kostela.
Třeba si jen tak zajít po mši na dobrý jablečný mošt, nebo jako zastávka vášnivého turistu směrujíciho do Vinořského parku. Vysázeny sú zde jabloně domáce, které poskytují příjemný stín pro odpočinek pod korunami stromů. Ovocný sad je zdrojem lepší sociální udrťitelnosti Vinoře, vytváří místo pro lidi.

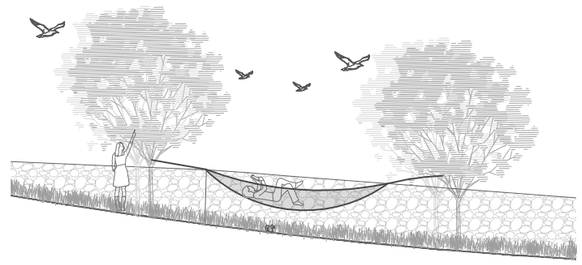

Jabloň domáca_
Malus domestica

SITUACE M1:1000

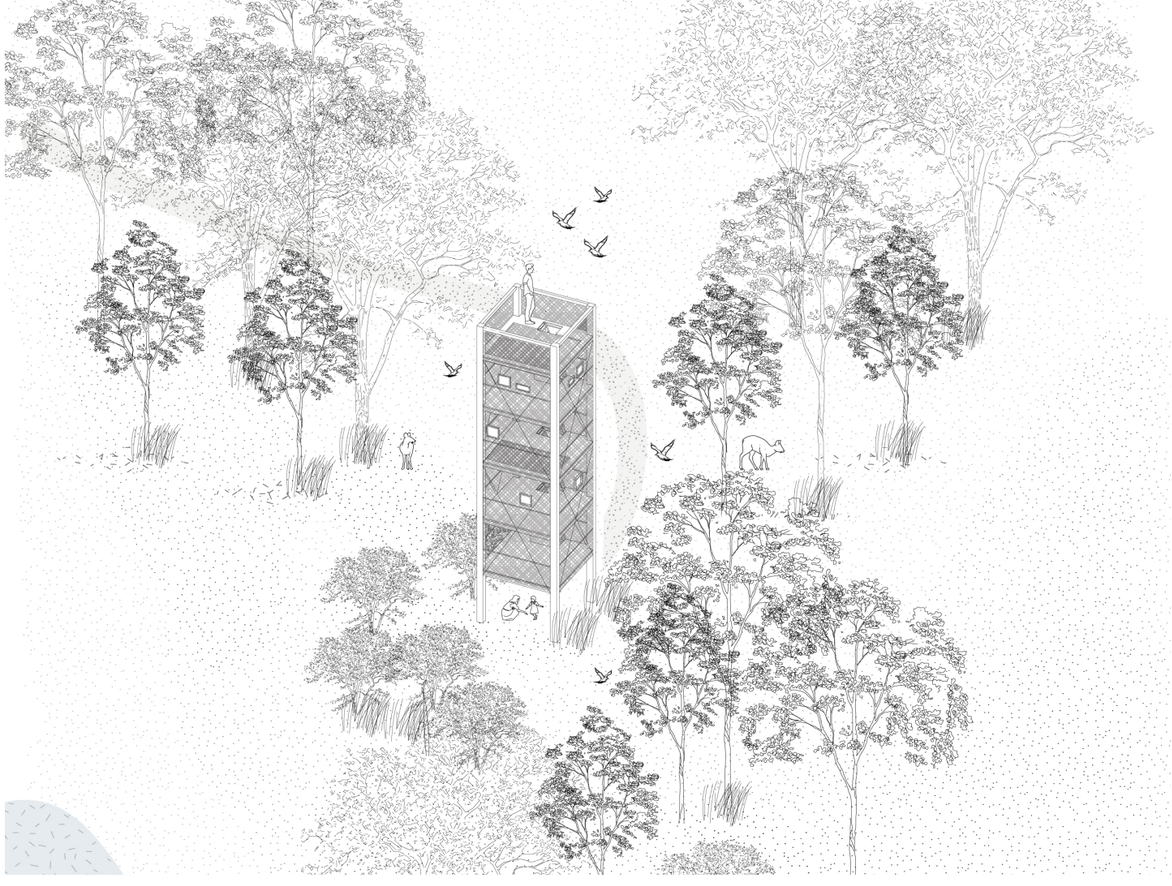

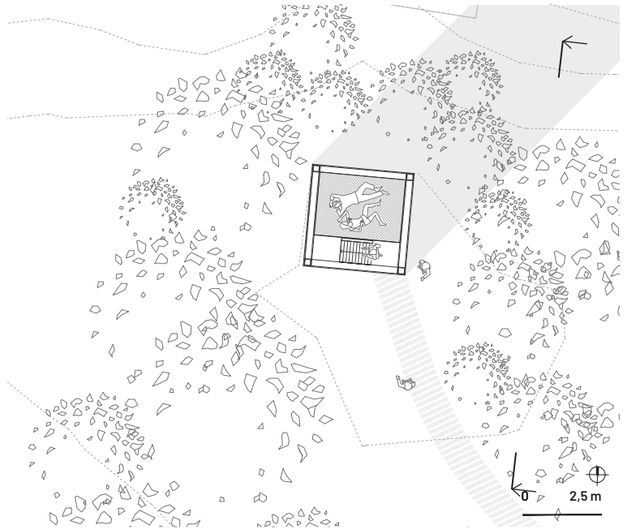
ŘEZ M1:150

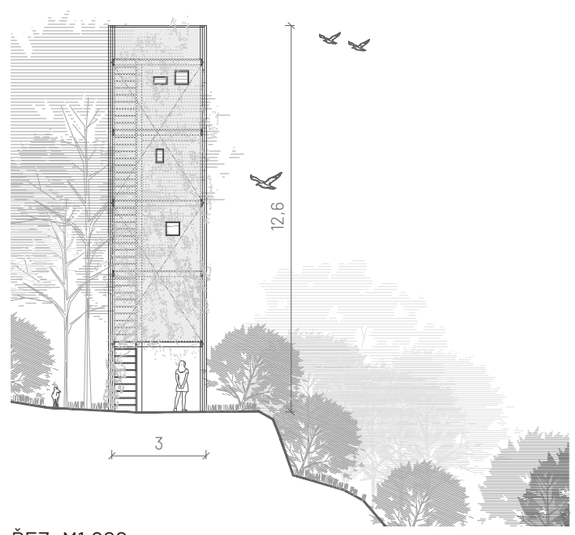
ROZHLEDNA CHAMELEÓN 04

Vinořský chamelón. Popínavá věž, kterou prorastá přísavník třílaločný, se mění, přispůsobuje a hraje s farbama v závislosti na ročním období. Je nenápadná a přesto vidět. Každé patro rozhledny poskytuje jinou funkci. V 3. patře je možnost příležitostního přespáni v síti, nahoru pak výhledy a sledováni hvězd. Jedná se o dřevěnú konstrukci s pozinkovaným pletivem, na který jsou upevněny dřevěné rámy, které upozorňují na dané pohledy. Je z ní výhled na Vinořský kostel, zámek i rybníky Velká a Malá Obůrka.

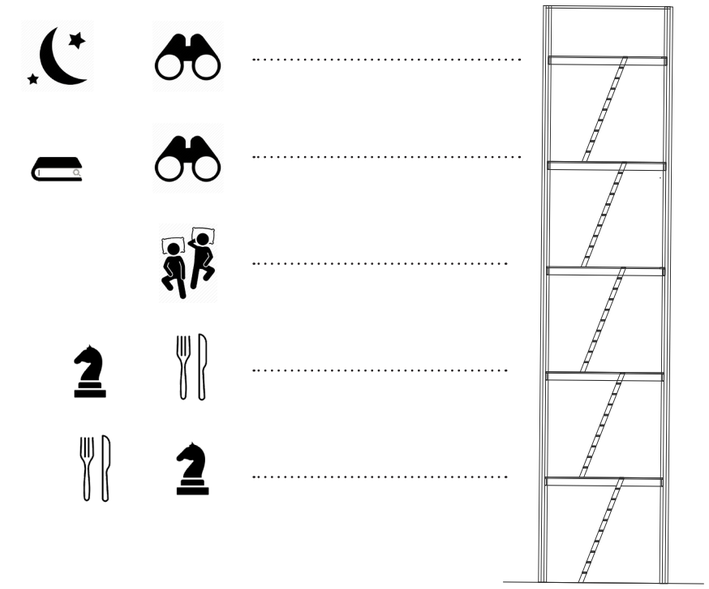

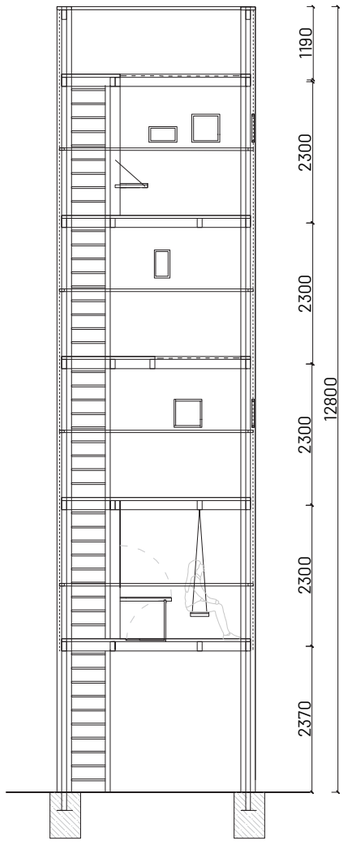
SITUACE M1:150

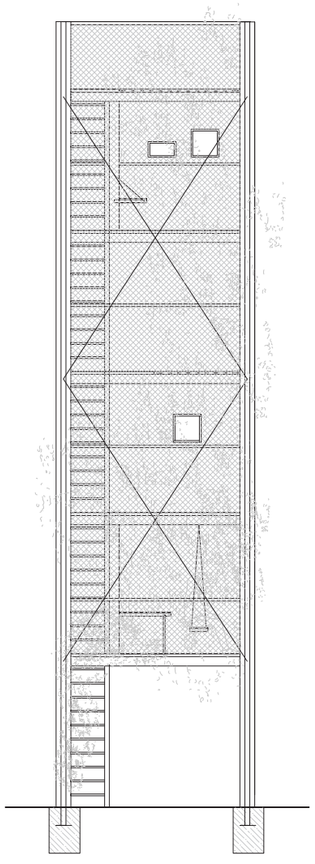

ŘEZ M1:200

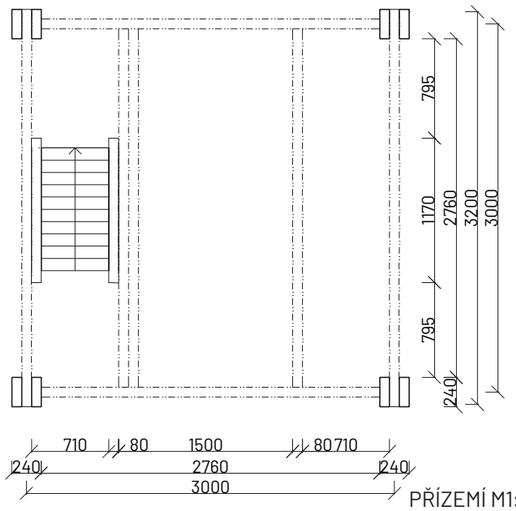

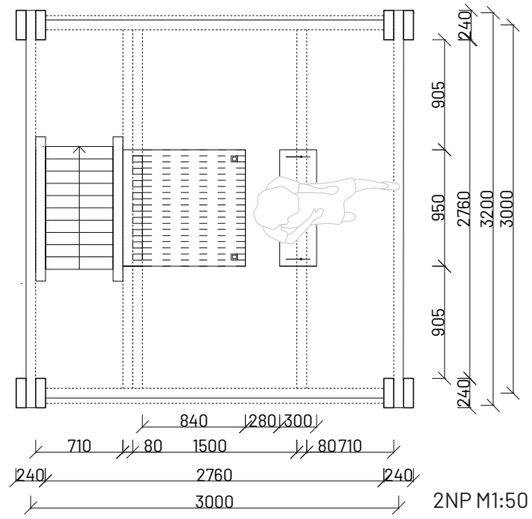

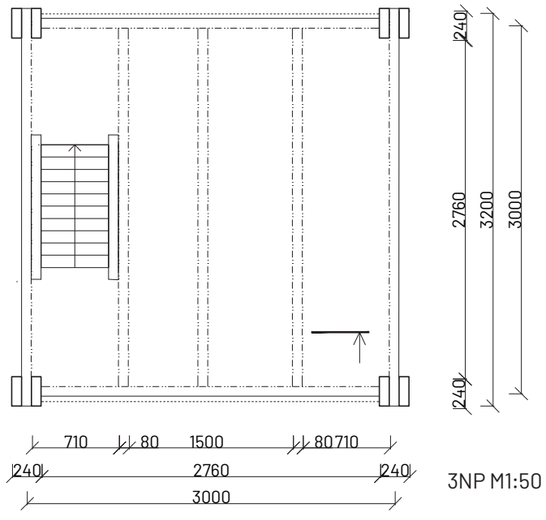
ROZHLEDNA CHAMELÉON ŘEZ A SZ POHLED M1:100

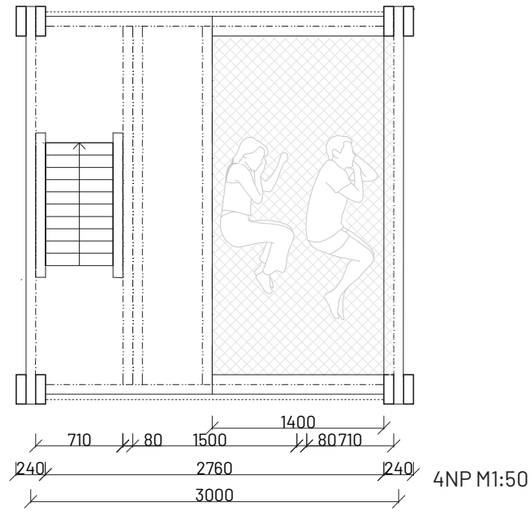
PŘÍZEMÍ M1:50

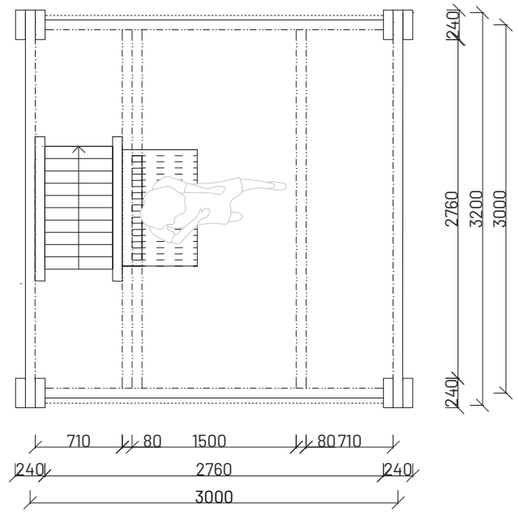
2NP M1:50

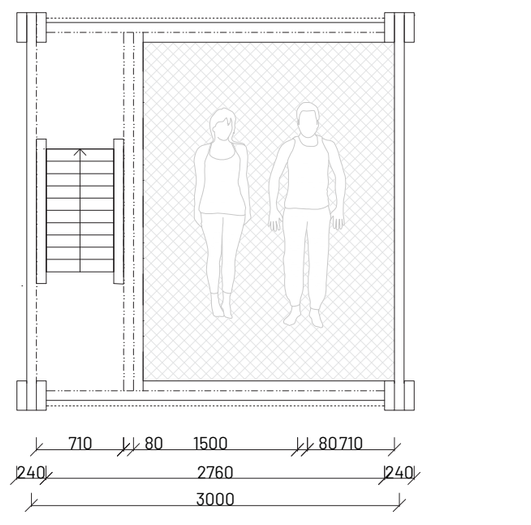
3NP M1:50

4NP M1:50

5NP M1:50

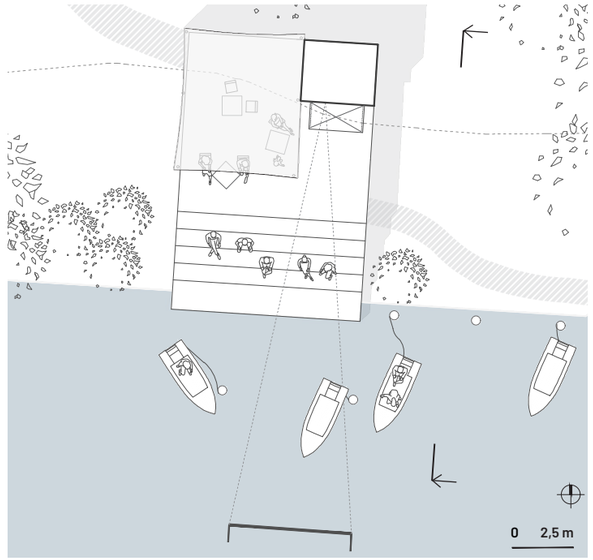

STŘECHA M1:50

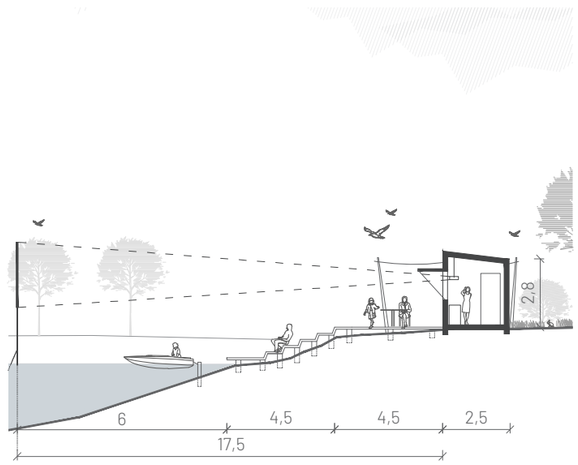
LETNÍ KINO

05

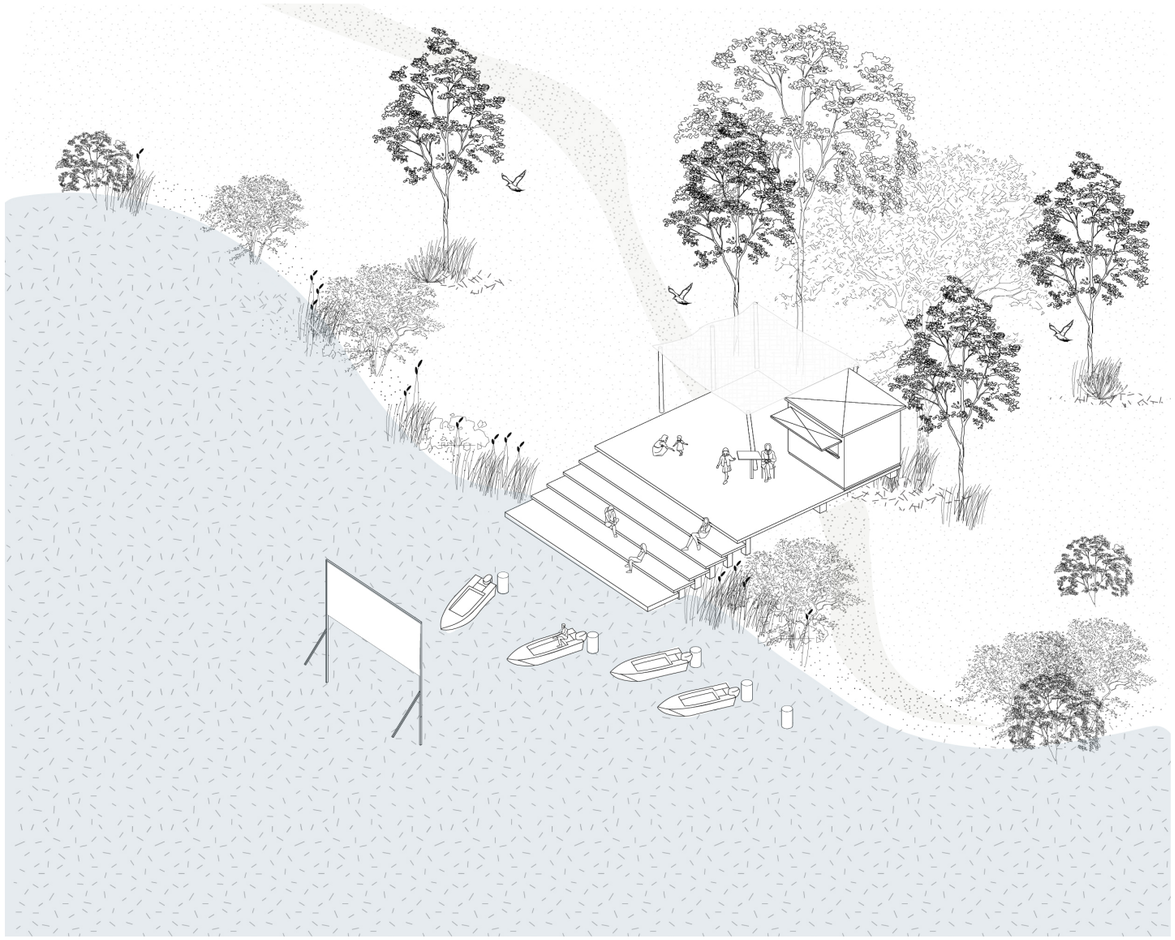
Kultúrni centrum. Letní kino s půjčovnou lodiček je umístněno na břehu rybníka Velká Obůrka. Nachází se v těsné blízkosti nově vznikajíciho centra Vinoře, které naň plynule navazuje a přináší tak obyvatelům možnost sociálniho i kultúrniho života s přírodním charakterem. Dřevěné pobytové schodiště z prken je doplněno malou budkou s promítací technikou a možností zakoupení si popcornu a drobného osvěžení. Je zde i možnost zapůjčit si samostatnou loďku a sledovat film přímo z jejího pohodlí.

SITUACE M1:250

ŘEZ M1:250

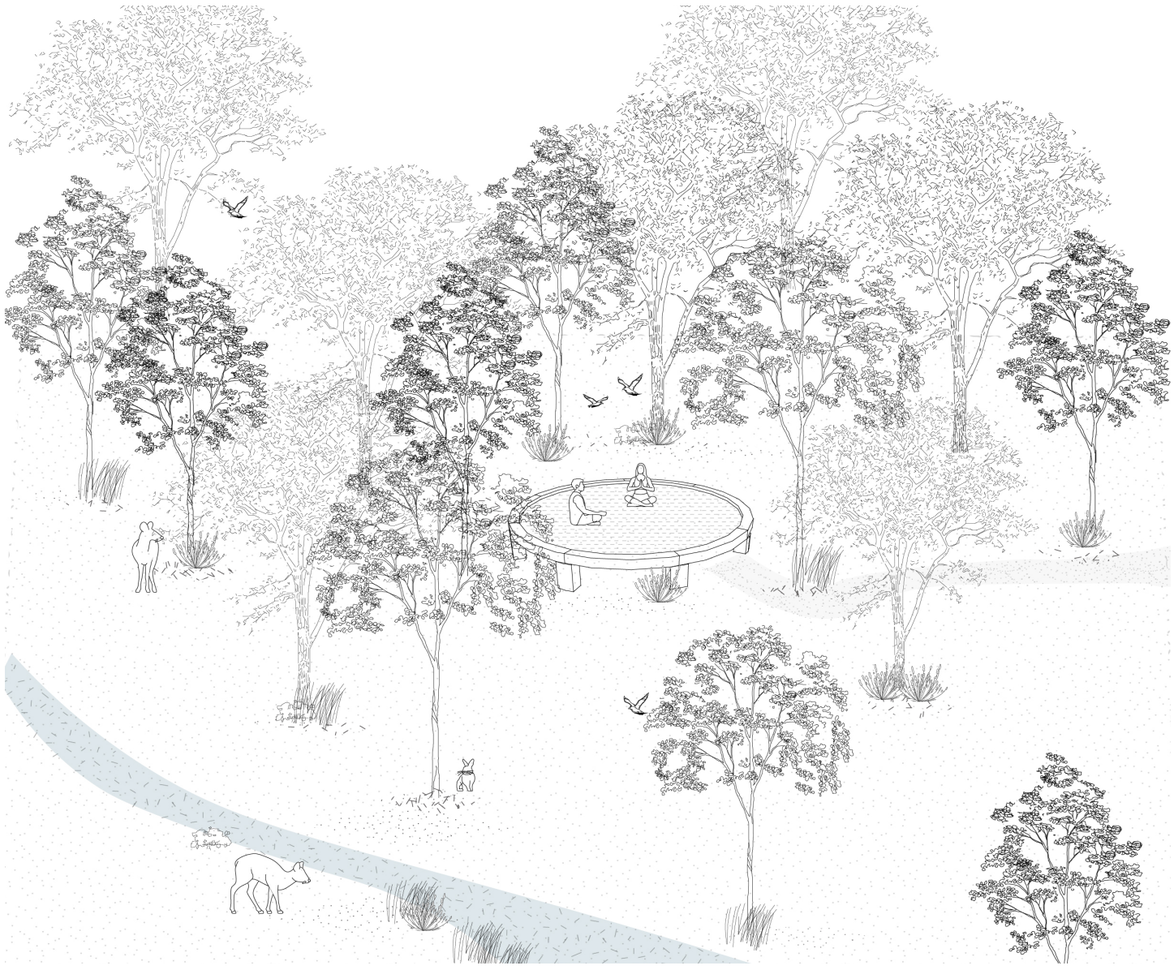

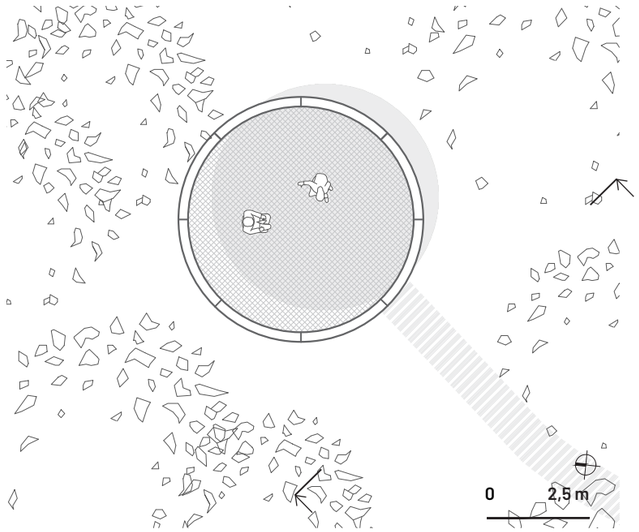

MEDITAČNÍ LES

06

Zamokřená louka obklopena vysokými “stožáry” - stromy. Místo pro odpočinek, meditaci, souznení s přírodou i sám s sebou. Meditační plošina kruhového půdorysu je vyrobena z dubového masívniho rámu, vyvýšená na podstavcích tak, aby její uložení nepoškozovalo rostlou vegetaci. Výplň textílni síťovinou podtrhuje její význam a pohodlí. Nahoru neomezený pohled do korún stromů i průhled skrz síť, směrem dolů.

SITUACE M1:150

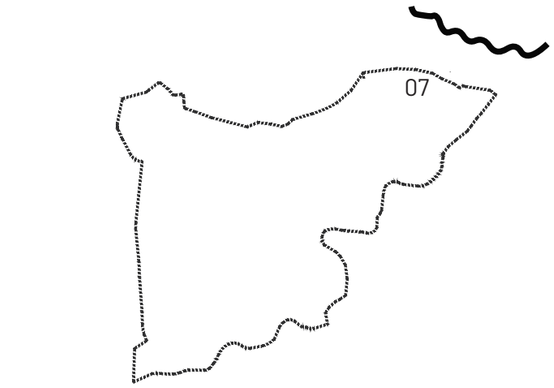

ŘEZ M1:150

NIVA CTĚNICKÉHO POTOKA 07

Rameno Ctěnického potoka je z velké části napřímené a nachází se v obytné části, kde nemá možnost se otevřít. Vytvoření přirozeně meandrujícího koryta Ctěnického potoka na volné louce v severovýchodní části Vinoře, v blízkosti nových obytných částí, poskytuje obyvatelům i návštěvníkům novou pobytovou zónu spestřenu kvetoucí loukou a souborem pěších stezek s mlátovým povrchem. Prostor je doplněn sedacím mobiliářem. Niva potoka zlepšuje prostupnost územím a vytváří nové vazby člověka s krajinou.

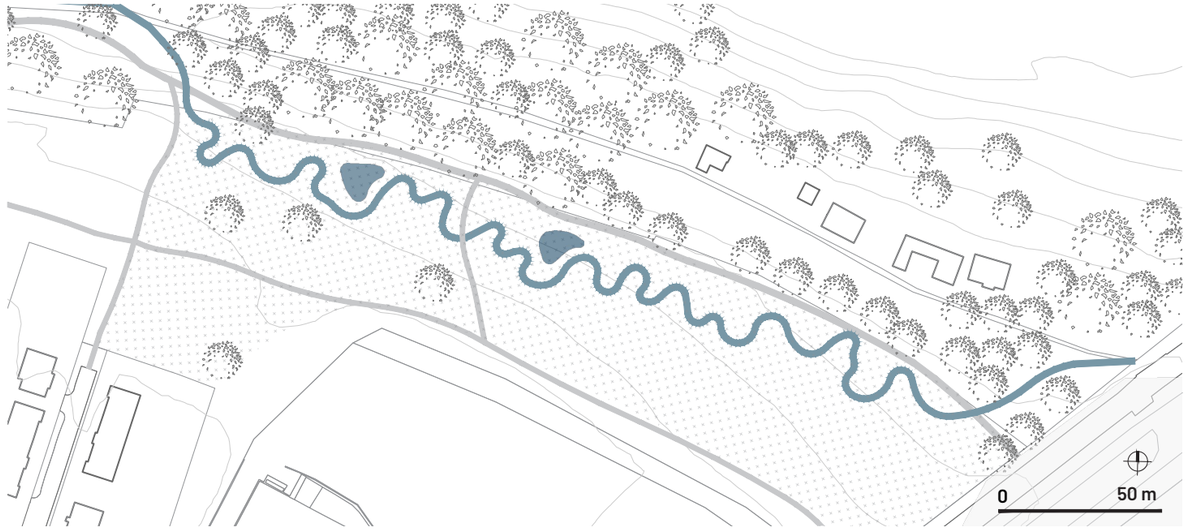

pobytová kvetoucí louka

mlát (barva pískovce)

SITUACE M1:2 000

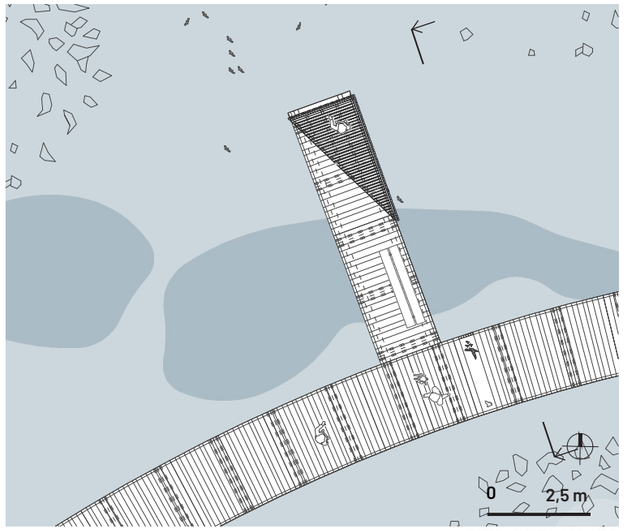

OÁZA PRAMENIŠTĚ

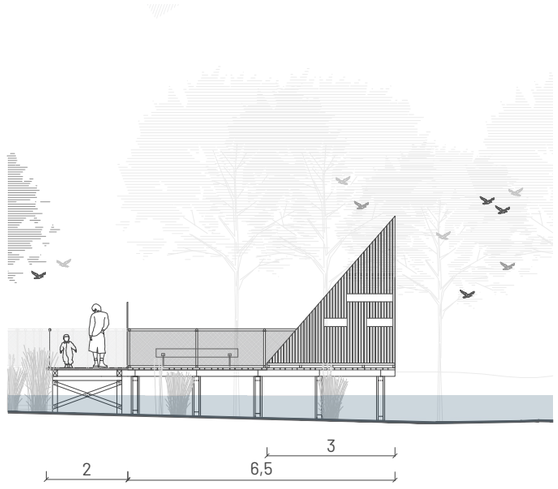
08

Prameniště Ctěnického potoka prošlo po jeho zatrubnění zpětnou obnovou. Ponechán je jeho přirozený vývoj a zarůstání náletovými dřevinami. Místem vznikajíciho “pralesa” prochází dřevěná lávka, která svým klikatým tvarem kopíruje místní mokřady a tůně. Lávka je z dubového dřeva, uložená na dřevěných pilotech. V počátečním a koncovém úseku je lávka uložena na příčnych pražcích, která bráni poškození vegetačního porostu. Celková délka lávky je 620 m a šířka 2 m. Lávka je obohacena o ptačí pozorovatelnu. Její tvar zapadá do přírodního prostředí, skrz škáry poskytuje výhledy a pozorování různych druhů místního ptactva.

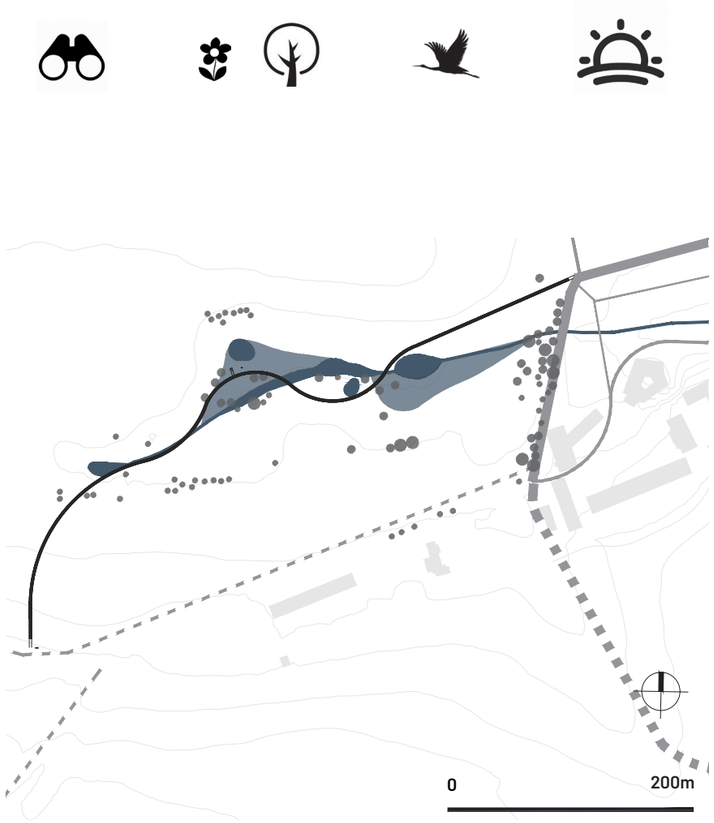

SITUACE M1:150

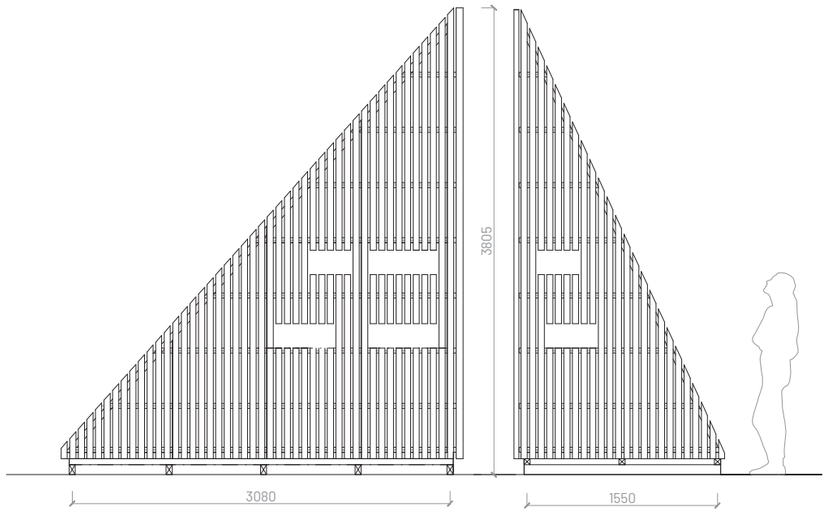

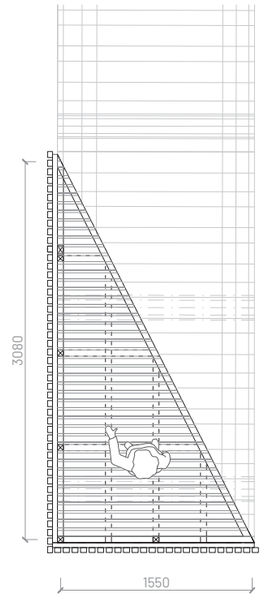
ŘEZ M1:150

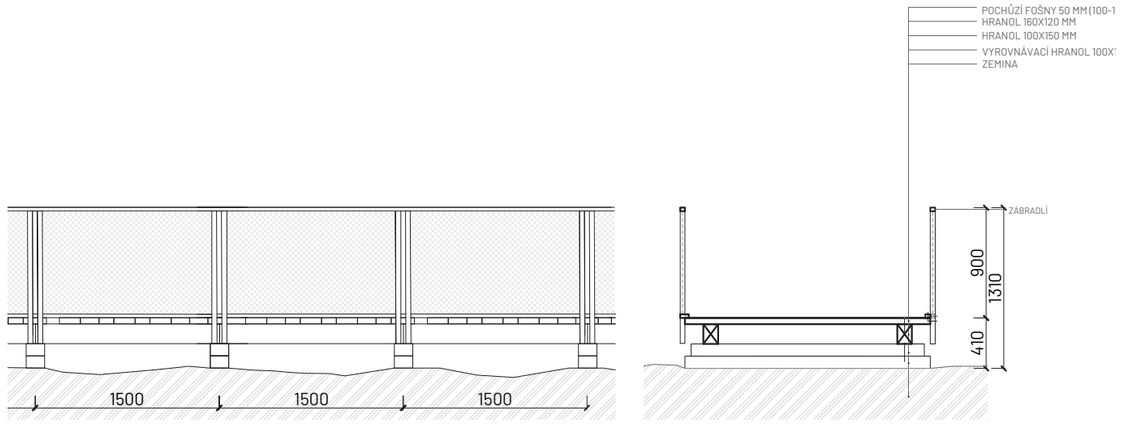

SITUACE M1:2000

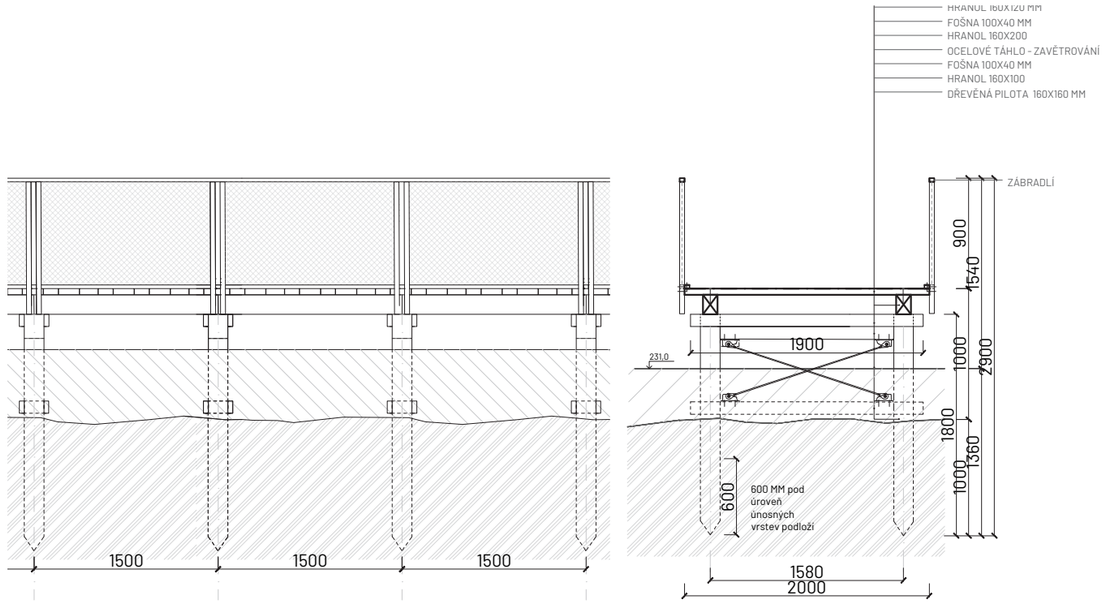

PTAČÍ POZOROVATELNA M1:50

CHODNÍK M1:50

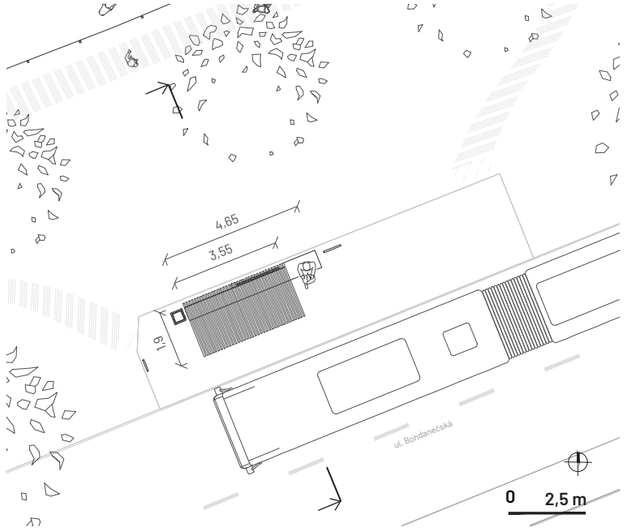

LÁVKA PŘES MOKŘAD M1:50

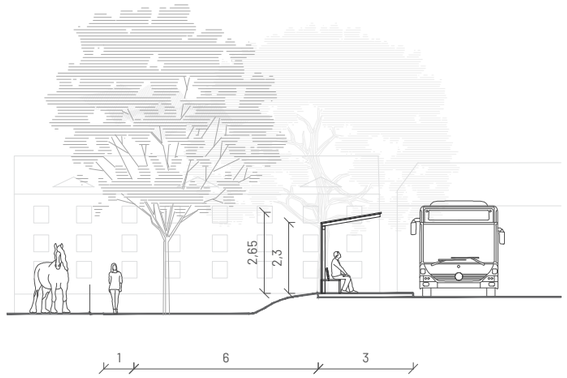
ZASTÁVKA CTĚNICKÝ ZÁMEK

09

Ctěnice - malá osada na okraji Vinoře. Pýší se barokním zámkem a místním zahradnictvím, které je součástí zámeckého komplexu. Nový objekt autobusové zastávky plynule navazuje na pěšinu, kterou je i spřístupněná. Dřevěná konstrukce zastávky poskytuje úkryt proti dešti, lavička pak přesahuje a je rozšířená i na nekrytou část. Součástí je i informační panel, který seznamuje s místními atrakcemi nacházejícími se v okolí.

SITUACE M1:200

ŘEZ M1:200

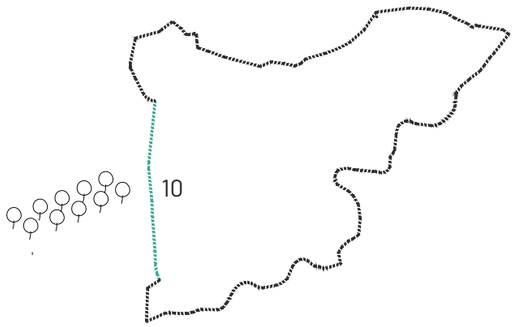

HRUŠŇOVÁ ALEJ

10

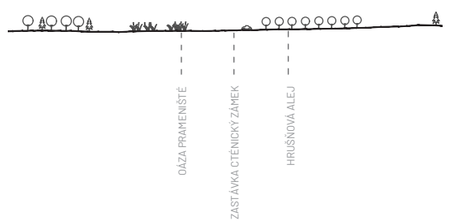
Aleje. Vinoř. Ctěnice. A zase aleje. Územím nového lesoparku vede hlavní tepna, která je lemováná hrušněmi, kterými navazuje na stromořadí hrušní podél zastávky Ctěnický zámek. Šířka cesty je 5 m, což podtrhuje její význam a charakter hlavní pěší cesty. Povrch cesty je z polypavementu. Alej historicky navazuje na sázení alejí v okolí.

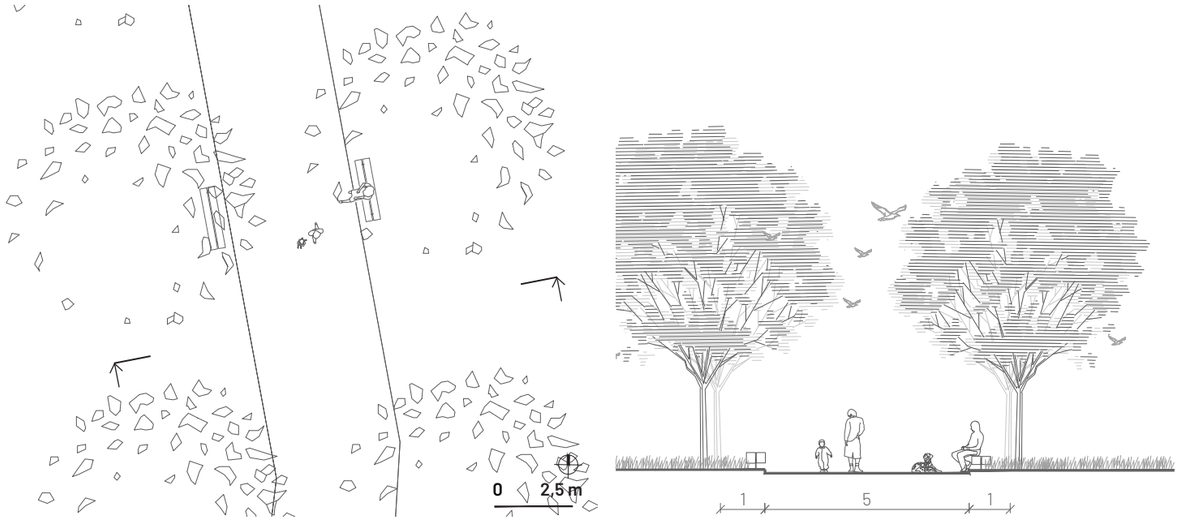

Hrušeň Bohemica_Pyrus communis Bohemica

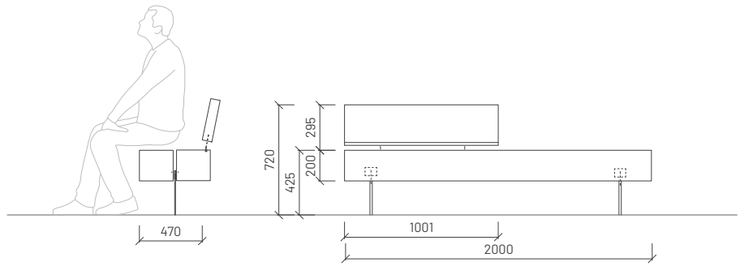
polypavement

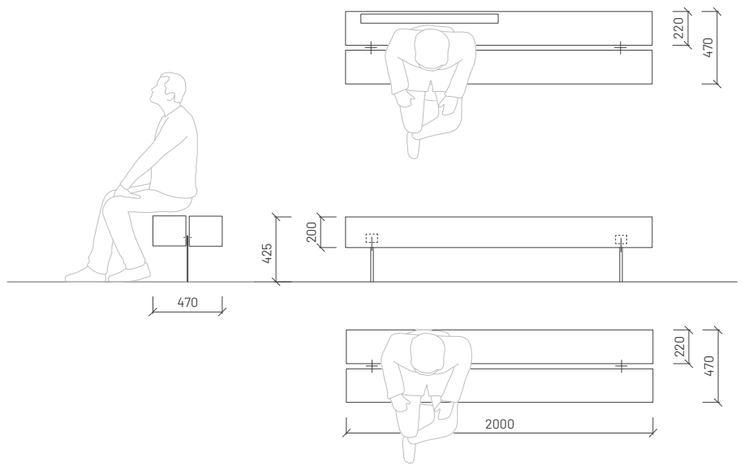
SITUACE M1:200 ŘEZ M1:150

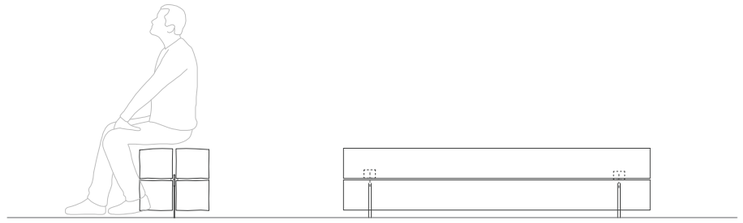
_lavička A

_s opěrátkem
_ze 2 masívních hranolů
_na mstech, kde je nutno podtržet zájmový pohled do krajiny
_kotvení ocelovými trny do betónového základu
_ povrch _ štěrk/trávnik

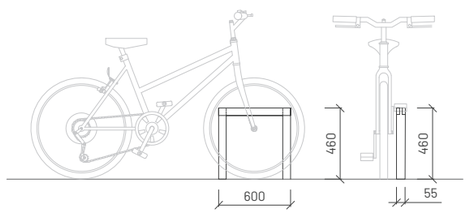
_lavička B

_bez opěrátka
_ze 2 masívních hranolů
_na místech, kde je volba zájmových pohledů do krajiny

_lavička C

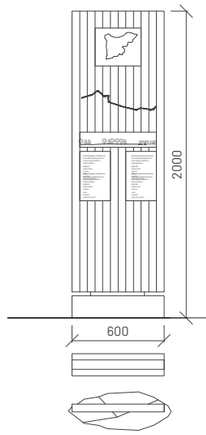
_bez opěrátka
_ze 4 masívních hranolů
_na místech, kde je nutno podtrhnout charakter krajiny "nadivoko"

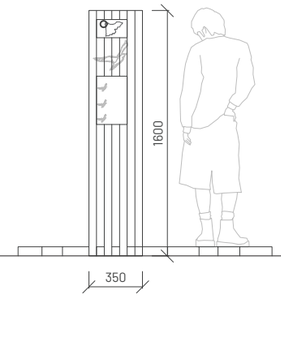
_stojan na bycikel

_součástí lavičky nachazející se u cyklostezek

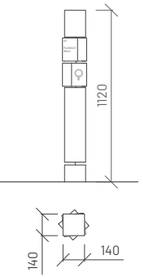
mobiliář_lavička a stojan na kolo

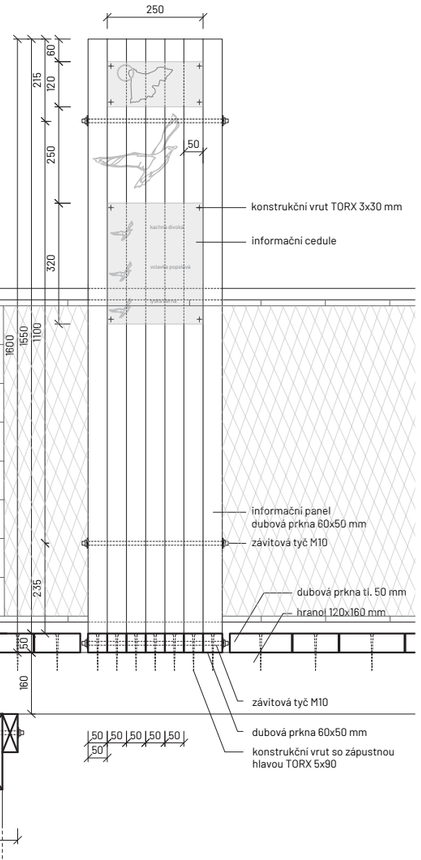
_informační panel velký

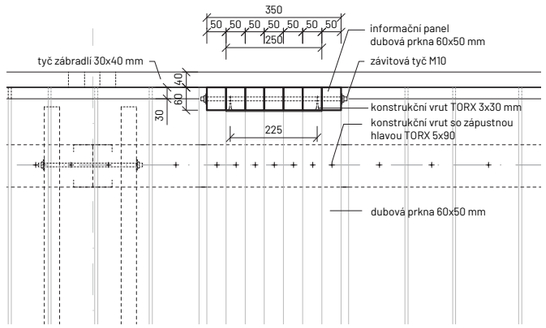
_informační panel malý

_informační totem

_informační panel malý M1:16
*dále spracováno v ATRN

_informační panel malý M1:16
*dále spracováno v ATRN

Hlavním cílem a konceptem návrhu sedacího mobiliáře je podtržení přirodního charakteru krajiny. Zhotoven je z neopracovaných masívních hranolů dubového dřeva, které jsou následně spojeny ocelovými trny a kotveny do betónových základů. Totéž se objevuje u informačního systému, kterého základním prvkem je hranol 50x60 mm.

dubové dřevo

betón_základ

informační systém

atelier Sitta - Chmelová
FA ČVUT v Praze
zimní semestr 2020